КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШИНАРГИ, 10 февраль 1970 шу. № 17 (4610). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО («Свет»)

Советски Союза Коммунистически парта Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхачарна Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДУЬЙНА

БІАЬСТИ ХЬЕЖАРГЬЯЦ

ПхІиіерига шерасан деттаву Нохч - ГІалгІайчоь аьлча леладарана пятилетка тІехьарчу шера колхозийн совхозийн къонахе дІало ерригга культурам В. И. Ленин вах 100 шу дизара сийна дола къуьнаьара а [illegible] дикагІа дола [illegible], бацадаьрцат хьалхізаре а тІейна. Из дизхар кхочушдаран шоай низ ца кхобен хьалхьа колхозашен совхозий белхалошен.

До дезарам дукха де хІанз юртешка. Хазиазьа тове оза техника, лакхьо оза механизаторийн кхий леладарийн гоезал, [illegible] дола дІадо фу-кхишна удобренеш [illegible] оза. Уж дерригано а [illegible] деккаран да, уж кхочушдарах тийша хургда укх шера дІайийна ціемаш къуьнаьар.

КІезига ац республико бІаьстен белхаша кийчо яра гІулакх [illegible] де доезаш, да мел дезар хилаьа а дика а дош бола колхозаш совхозаш. Ведана, Гудермеса, Нохай - Юрта, «Спортаттормa» треста белхалошен ерригга тоье оза хинна трактораш тое а [illegible] дІаоттаьай, тоадаь делаш лятт плугаш, сеялкаш, культиваторащ. Дика ца техникана ремонт яра балхан Урус - Мартана, Сунженски, Наурски, цхьайолча кхыча районий белхалошна а. ГІалагІа дагьа а кхы кІезигаГа а мара ца цига тоалица йиса трактораш, ремонт ца болаш латт тІехьатурсача машинашта а. Кхочам белхаш да цу районий колхозашени совхозашени дІадо шета-бобени культурай, хьалгІа, бьаций фу, белаш латт кхашна органически удобре-ниш. Лоацца кхача бІаьстена белхане кийчо яра а хІара гектаро тІоро дунзагІа [illegible] чудаьра а да мел дезар деш латт.

Из ноаькъадаь а ерригга республикан хьайоцна дика латт ала йиш йолаш дац бІаьстан белхашта кийчо яра гІулакх. Віалла а лертІа ларойа йиш йолаш дац трактораш тоаяра гІулакх укх шера соакхарчун эзалоГа лалаш хилар. ДІадечача шера цу хаанчул кІезигаГа а укх шера 1 февральга тІехкхачаш гоадьаран. Иштта лер тІа ларзІа йиш йолаш дац цхьайолча районий белхамаша хІанз а кхочамболаш дІадо шета-бобени культурай, хьалгІа фу ца хилар. Къаьсттa во латт из гІулакх Ачхой-Мартана, МалгІобека, Советски районий белхамашна. Цу районашна хІанз долаш дола фу зиачоа ах мара дац.

Дукхача районий белхамаши иштта эсала латт гІулакх ноартахайн дІачоча бьаций фу Іалашдергга доцача а. ДІао зиача ноартахаш 71 процент мара ац из эттара дукхагІа [illegible]. Наьсарои района белхамаша, зиачоа ца а дац ноартахой фу Сунженски районе колхозашка, кхалагІа дакъа а дац МалгІобека района белхамаша, хІаьта Грозненски, Шелковской, цхьайолча кхыча районий белхамаши кІелла а ца дІаа ноартол.

Из гІулакх сиха тоадо дезаш да. МоллагІчун баьха йиша а дІа ца кхоа йиша йола ца бІаьсти дІао лаьрхІа культураш, хІаьта ерригга культураш лехка мендаши йола дикагІа дола районироваши фу а тесташ а оза. Фу дика ца хиче хьуькъьаргаш дІайийна хІамаш.

Юрта хІанз эггара лоархІамерча гІулакхех цаІ да тезиша кийчьар. Кхоарзита, соммаита, культиваторашта ремонт яра балхаш соакхарчун дикагІа ала укх шера ерригга республика хьийцача. Цхьабакъда Советски, Шаьла, Ачхой-Мартана районашка айоал соагІа нехарш теадаиза да. Кхоаттьа гаргга культиватор а Наьсарои района тоавиза.

Дукха а республика белхамаша тоавиза тракторш а 1 февраль тІехкхачаш тоавиза хинна трактор 735 ир. Дукхьал цІьем Наьсарон района белхамаша а тоавиза 52 трактор.

ДІауйло йича дукха бале бе безар, хІаьта февраль бутт бекъалуш латт. Хатаргашьа бІаьсти хьаьта яа маган да хІанз латтача деношца а метеостанца зоамашна а дилача. Делча гаргарча зама кхашка ерала кийчо хиа оза деррига белхамий трактораш. Колхозийн совхозийн кулгалхой а специалистий а, «Сельхозтехникин» белхлой декхар да хІанз белхамашна ниісдезша гІуллакхаш бекъама дайза а дейзе ремонтна белхаш чакха чиндакара да дейзенаи болгалдезар, ерригга техникаш къинаьа тоаелга Іалашдар.

Колхозийн совхозийн къахьегамхоша къетте лелдара культура лекхьара, дІайийна хІамаш хьуькъьара, чуддкъа аьттa кхийоля продуктош аленаькъара де лорхІане гІулакхийца юкъо чІоагІа лоархІама де лаьтта органически удобренешца тоадар. Уж кхош дІасалар сиха до дезаш хІама да. ХІара белхама хила безаш гІулакхта къоартобаь маш, транспорт. ХІара дешна шоай мал удобренеш хІанзза дІахьа оза хоча ина оза из бола бош бола хІара бригада, отделеней кулгалхой специалистошен ГІалашмаш лоаттоба беза цар задоним кхочаш хиятта из ёакиил.

КІезигаГа лоархІом болаш дац дІано материал хаштаче кийчьар а. ДІаде кхачам болмаш бІаьстене культурай, хьалгІа, бьаций фу дошучча белхамашта кхача дІано материал кІошье оза. Иштта сиха де дезаш да долаш дола фу тІа мишта дошь хьекар, цІендар, из хилгача ноьдацига дІакхоадер. ДІано материал кийчьа йиса ха кІезига а. Цудукъа ерригача лаьт цІендаргча машинаш пайда а ядаш да даза из гІулакх. Агрономашт хьамо беза хІара культура фу деллача сортах дай.

Дукъага делга болаш лоархІом болаш да тоалла тешкан дІаде фун хийдадай, ишина удобренеш хьаар. Цхьабакъда из дерригга зуле а къоарада баць лекха гоезал бола механизаторешкаш а из кхобола а кадрам ца зуле. ХІанз республика дукхагІа дена белхамашн з, агротехническое особуч, кийдела бе механизаторш. Уж кадраш занимашон практически, а дикагІа кийчо гоера тургъя бІаьстиа белхаш дана чакдаза а лелла хьуькъьал кхбо а.

Къаьстта шоай чІоаьгаш а лоттІагІа бІаьсти, В. И. Ленин вах 100 шу дузан бІаьсти а из. Цуна белхамаш кийчо дола йиш дукха хургдолаш бІаьсти ю ерригга культураш хиналаь а дика а дІдо, юбилееро цІара лакта хьуьньаца ктобо. Из да Нохч - ГІалгІайчоь хІара лаьтта лелорхьа сийлен декхар.

БІАЬСТАННА НАКЪАДОЛХАШ

ЯХЬ ДІАЙОЛАЯЬРАШ БОЛЧА

ТХА района механизаторий инициативах техника дікайн сихен тоайра социалистически хьежаргьа республике. Шоаш яхь хІадолаьх хиларах къаьстта лехна хьалхьеташ ба хІанз райони механизатораш. Цудухьа укх шера 13-гІча феврале 276 трактор тоаь баьнаб уж гурахьи Іайн планах ремонт е езар 315 бола. БІаь процент кхочашъяьа сеялкаш, культиваторащ, плугаш тоайра план, 62 процент комбайнаш кийчъаяь. Дика вІашагІлаьдаьхад кхийола инвентарь тоайра белхаш а.

Цу цифраша хьагойт, трактораш, дьаьтта оахеи тоадуи техника 23 февралей ялат чуйна техника 1 маен бокъонца ремонт а кийчаш линейка тІа дІаоттае дезаш шоай дешо дош района механизаторша толамца кхочаш хилар.

Цу тайпара толамаш даха хьтуа бережливо района механизаторий, нагахь сиина тха ерригача колхозашка бІарчача шера ремонтни балхаш да вІашгІехьдаьккха Іенера. Цудухьа тоаь езача ерригача техниках гурахьа Іайи ремонт а юсар 60—65 процент мара хилац. Цул соагІа дІадахача шерица кийсдича, укх шера дукхха дикагІа вІашгІехьдаьхад техникана ремонт яра балхаш. Иштта «Победа» яхачен «Красная Армия» яхачен колхозашка укх шера болх бе йолаенай [illegible] ремонтни мастерски, района боахамашка болх беш а укх шера хорхІ керда токарни станок, цхьа электросварочни агрегат, тоаьчча двигательашта обкатка а 4 установка, кхийола оборудовани. Из ерригга техника гоаза кулгаш доача, йоккха опыт йолча мастераша лелаю. ХІаьта керда цьайиллае мастерскеш а гоазача хиха квалификаци йолча болхлошца Іалашьяьй, ремонт узловой методах ю механизаторша. ХІара вьакьегамхоча къаьстта цІаь уахе тоаю. Цу гІуллакхо торо хулит сихагІен дикагІен техника кийчъа йоахха.

Районе эггара хьалхе юртбоахама техника тоаяра план кхочашъяьраш «Победа» колхоза механизатораш ба. ИтталагІча шашера план 36 бола 42 трактор тоаь тьаккхар цар. Мел эшар дола латт планах тоае езаш хиала ерригга тІехьатосса инвентарь, силос, цлат чуйаду комбайнаш. ХІаьай тешшаме а тоаьай колхозхоша шоай техника. Иштта мара хьа хила а йиш ацар, хІана аьлча цу боахаме техника тоаераш беррига йоккха опыт йолл, шоай болх дика хоаш бола мастераш ба. Масала толамаш аппаратура тоаю технихмеханик коммунист Михайлов Василий, цхьоалагІча класса мастер Бугаев Михаил, слесарь Колойтян Иван, токарь Выдров Владимир, Нохч-ГІалгІай республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота енна газоэлектросварщик Пентакова Мария, кхыбараш.

Техникане ремонт еш лакха кьокхамаш даьхад «Путь к коммунизму» колхоза механизатораша а. Планах 62 тоае езача хІанзлехьа 57 трактор тоаь баьниб цу боахама механизатораш. ХІаьта кхочашъяь баьнаб тІехьатосса инвентари комбайнаши тоаяра план а.

Дика вІашгІехьбаьккхаб юртбоахама техника ремонт яра болх XIX партсъезда цІерагІча колхозе а. Планах 62 тоае езача хІанзала 54 трактор эша ремонт яь мастерскера араьккхай уххаза. ХІаьта ерригга тІехьатосса инвентари комбайнаши тоаь дукха ха я. Районе массарел хьалха юкъайоалалай цар техникана бІарччача шера ремонт яра метод а. Боахама мастерскеш массе хама йийлла хул. Юртбоахама техника ремонт еш къаьстта дика болх бу укх боахаме слесараш Веселов Сергея, Зубарев Гаврила, Бабкин Александра, сварщика Москвитин Дмитре. Шоай белха нормаш хІара денна 140 процент кхочашъю цар.

Болх дика барах районе къахьегамхоша чІоагІа лоархІаши сий деш ба района «Сельхозтехника» объединене механизатораш, иштта Осадчук Николай, Асуев Идрис, Фатеев Анатолий, Пархоменн Владимир, Скрыпников Григорий. Во вІашгІехьбьаккхаба юртбоахама техника тоаяра болх района кхыча боахамашка а.

Боккха теркам тІабохийт тха района юртбоахама кулгалхоша керда механизаторий кадраш кхеяран цар квалификаци лакхъяран. ХІанз тха районе цхьоалагІчен шоалагІчен классах 470 механизатор ва, хІаьта 75 саг шоай квалификаци лакхъаш дешаш ба хІанз. Уж дийша бьаьча цхьоалагІен шоалагІен класса квалификаци йолаш 545 механизатор хургва районе.

Керда механизатораш кхебеш районе цхьан шерел бІь беттаи йола дешара курсаш я. Цига дешаш ва 87 саг. Цул соагІа дукха ха йоацаш болх бе йолаенна комбайнераш кийчбу курсаш. Цига дешаш ва 30 саг.

Тха района механизаторий хІанз керттера декхар де «Победа» колхоза механизаторашта сиина, бІаьстал кхашкара балхаш тІехкачалехьа ерригга тое еза юртбоахама техника кийча хулийталга.

А. КАБАНОВ,
Сунженски района юртбоахама производственни управлене керттера инженер.

ДОАГІАШ ДЕННА СОВГІАТ

Дика къахьегад Грозненски тепловозашка [illegible]. Къаьстта лакха хьоккамаш даьхар цар декабрь бетта. Массадола хьоккамаши пачхьалкхан сийлен [illegible] кхочаш а ен пландах 150 эзар тонн соагІа кирха божиаха, эзар беза нухь Ди-юха бихьаь цар. Цул соагІа цу юкъа 8 дийнахь массажирски мухь тІаболен поездаш Ди-юха беуьбаьра сеьаргдоаьш доагор кходе вІашгІехьдаьлар [illegible]. Массанал дукхагІа декхар доагор хиндаь мастераша машинисташа П. Колпакова, [illegible], В. Маслова, В. Велина, Г. Потемкина, М. Правилина, С. Дудургова. БІаь тонн гаргга маькара доагор кхоадьад цар. Уж дьакара хьокхамаш дахарах Грозненски машинаькъа отделене къахьегама сийлен Книжка тІеи республикански сийлен Доска тІеи дІа а язь, Нохч-ГІалгІай Министрий Совета карара цара тоиа ЦІе байрах сийнай локомотивни депо коллектива. Цу совгІатоиа деган гІолдахача дене боккхлошна хьинар айдаь цхьахьег. Иштта январь бетта а эзбана 4 де хьалхагІа кхочашъяьй, хІаьта февраль бетта пуий йікра хьединар кхочашъертІ цар.

Г. АНОХОВ,
тха штате воаца корреспондент.

БІаьстал юкъе саиа дІийна, мах хьежаш деноцг латт Таджикистана къулбахьана. Сихьена болабе дІабо кийчлуш йоккх Вахшски эттагІера колхозаши совхозаши, хІаьта довиьараш кхедеча бригадаша хІамале а бІаьш гектара тІа дІайийнай [illegible] соелтек.

СУРТА ТІА: Курган-Тюбински района В. И. Ленина цІерагІча колхозе сиина дІашош латт. Хьалхашахьа — сеяльщик Э. Рустамов (аьттехьа) участкови агроном Н. [illegible].

В. Стеченцова сурт.
ТАСС фотохроника.

УДОБРЕНЕЙ ДА ВАЬННАВ

Дукха ха йоацаш тха редакце хьайхт дера Грозненски района «Ермоловский» совхозе хІара шера пачхьалкхенга ялат дохкара план кхочаш а яц, хІаьта из гІулакх вІашгІехьдаккхара балхаш геттара во вІашгІехьа а доах аьнна. Аьторо дог дезаш хоам бора уж юбилейни шера хургболча хьувкъама лард йоллача нийслуча ла йиш йоацача кхоачамбоацадах. Из гІулакх талла вахе хилар со цу совхозе укх денош хьа.

«Ермоловский» совхозе укх шерара хьувкъама лаьрхІа дІадийна 2400 гектар гурахь дуз кІа, 630 гектар цхьан шера дІайийча дунхача шерашка тІаьзола баькаш. Цул соагІа бІаьста дІадуаргдолаш да 1060 гектар ялата, 142 гектар бьаццаараша, 1165 гектар доккха хьокультураш.

ДийнІачча культурай хьувкъам лакха хилийтара хьа цхьакха [illegible].

— Февраль бетт бекъалуш [illegible] удобренеш подкормке [illegible] — йоах цхьоалагІча отделене управляющи волча Б. Эрмаева. Цу тайпара уйла йолаш ва шоалагІча отделене управляющи а. Хьи дикагІа дан совхозе бІаьстие хача [illegible] гІулакх делга а. Планах 10 эзар тонн кхо дилла дезаш ба боахаме кхаш леладераш укх шера. Цунах 7 эзар тонн кхо аьба дьаьтта оахаш лаьттанца эдеш кхашка гІолла дІадоржаде дезаш дар. ХІаьта хІанз кхашка дІадахьа кхо цхьоалагІча отделене 1100 тонни, шоалагІча отделене 750 тонни мара дац. Цунах шиана а отделене аьба лаьтта оахаш лаьттанна эдеш юкъедаккхийтар 1800 тонн мара дац.

Белгалдаккха деза дІадахача шера а, 1969 шера хьувкъама лаьрхІа культураш дІадоча кхашка органически удобренеш яхара балхаш геттара во вІашгІехьдаьккха хиннаш. Иштта, планах 5000 тонн кхо дилла дезача, 3625 тонн мара диланзар. Цудухьа лоха бар чуйийне хьувкъам. Масала, шоалагІча отделене хІара гектара тІара 15,5 центнер хьажиІаш яьлар планах йоагІар 25 центнер йолча. Иштта лоха хилар ялата хьувкъам а — планх доагІачул 9,3 центнер кІезигаГа. Цхьабакъда гидуаргий хьувкъам лакха хилар цхьоалагІча отделене. План 12 центнер йолча хІара гектара тІара 14,9 центнер гиеараш кунйцар. ЦхьоалагІча отделеней управляющица дийцача белгалдаьлар дІадахача шера кхашка ехаче органически удобренеех 80 процент гидуаргаш дІададе дезаш хиннеча кхашка еха хиннагІа.

Органически удобренех цу тайпара пайда баьлагІа доашохьа фу деш дагІа цо хІанзала ялах лаьрхІар мукъагІа а кхашка кхо ца дуллаш? Тоьаш яц шук боахаме удобренеш аьнна совхоза шинна а отделене управляющешка хаттар дича белгалдаьлар: шинна а отделене дІадахьа моттиг йоацаш, ферма хьайбаш леладераша новкъе а долаш 20 эзар тоннал соагІа шардахьна кхо латтагІа. Цхьабакъда из кхашка дІадахьара балхаш вІашгІехьдахац цар.

Лаьрххіа кхашка кхо дІауза вІашагІьелла цхьацца звено а шинна а отделене. Тоьал техника а я цар доалахьа. Цхьабакъда ер кхоалагІа бутт ба цхьоалагІча отделене бульдозер хаан хІаьта шоалагІча отделене автопогрузчик йоацаш цу звенашка болх ца бу. Цара тІечІоагІъаь техника кхыдола балхаш деш е. ХІаьта цхьоалагІча отделенера автопогрузчика лоа тІа а дилла мукхьоаш латт.

Цхьабакъда дика вІашгІехьдаьккхад уж балхаш «Ермоловский» совхозаца ычча соглашенега хьежжа цу боахамера из мах бола удобрени дІаккхьача Грозненски района № 3 йолча баьцадараш кхедечен Ачхой-Мартана района «Овощевод» яхачен совхозий кхаш леладераша. Цар кхо удобренех пайда боаргІача тайпара эца.

Фу дергдар-хьоагІ «Ермоловский» совхоза кулгалхоша цу боахамашка саиа удобренеш иштта гайна дІанхальа езаш хиннаьара, уж кхыча боахамашкара ийе езаш хиннаьара?

Геттара во вІашгІехьдаьхад совхозе кхашка чудолийташ хий диллара балхаш а. Из бохх ерригача совхозе 32 процент мара кхочашбаьбац.

Нагахьа саиа гурахь дІайийнача культураша гІулакх дечен бІаьсти юаргІолчарнe кийчо еш совхоза кулгалхоша дІахо а цу тайпара оадара тІахьожам лоаттабой, тешаме бац укх шера чуэпаргбола хьувкъам. Цудухьа хІанзе а отделенешка, бригадашка, звеньяшка оарцагІдовла беза совхозе кулгалхой.

М. ХАМАТХАНОВ.

ТІЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

БЕРРИГА НИЗ—ТІАЙИЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

ДІаболабеннаб пятилетка тІехьарча шера шоалагІа бутт, тархакхоачаш латт В. И. Ленин вах 100 шу дуза ди. Укх деношка ленински юбилей дезда гІерташ хьинар айдена болх бу республика къахьегамхоша.

Январь бетта керда толамаш даьхад Нохч-ГІалгІайчен промышленноста болхлоша. Продукцена реализаци яра бетта план республика промышленносто тІехкхоачашъяьй. Плинал соагІа хьа а ю реализаци ю тайп-тайпара продукции изделеш 3382 эзар сома мах ха я, цу дакъе: мехкдаьтта 20 эзар тонн, тоьал дукха болат, мехкдаьтта продукташ, химически растворителаш, сборни аьшкабетонне конструкцеш, кирпичаш, кІир, мебель, пишкин хІамаш, кхычан продукташ.

1969 шера январь бетта кинначул 4,3 процент лакхбенниб республике валови продукци арахецара боарам, хІаьта цунга хьежжа 6 процент дукхагІа реализаци хьй продукцена а. Къаьстта дика толамаш даьхад мехкдаьтталхоша: «Грознефть» объединене бІарччахьийнача продукцена реализаци яра боарам соахь укх хинарчул 14 процент лакхбаьб.

Промышленни производство иштта лакхача темпашца дегІайовлае вІашгІехьдаьннад кертерча даькье къахьегама оасарле лакхьяра чотах, 1969 шера киварерчул 5 процент гаргга лакхъеннай из.

Пятилетка тІеххьарча шера хьалхарча деношка лейз ритмични болх а беш, ленински къахьегама вахта сийленца дІахьу промышленни предприятей дукхача коллективаша. Январь бетта къаьстта дика болх баьб «Старогрознефтен» «Октябрьнефтен» мехкдаьтта доахача управленей, нефтегазови управлене, Грозненски химкомбината, А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозавода, В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоалача завода, производственно-товарни контора, «Нефтехимзапчасть», «Пищемаш», Грозненски ремонтно-механически заводий коллективаша, кхычар а.

Промышленни производство дегІайовлача даьха толамаш кхы а доккхагІа хургдар, нагахьа сиина ерригача предприятей коллективаша кхье хьалха латтачар сиина болх бь баларе, пачхьалкхен планаш кхочашдаш тІехкхочашдеш яларе. Республике укх шера а к тІехьаюса коллективаш. 20 промышленни предприяти лоархІаньяц продукцена реализаци яра бетта планах, пачхьалкхенна цар дІа ца йуш йитай 1532 эзар сома мах йолча продукци. ТІехьаюсача предприятей список лоехаьа кепатох.

Халкъа боахама кхыча доакъонца саиа промышленностеа кІезига ац кхоачашъе еза проблемаш. Министерствий, ведомствий, предприятей кулгалхоша партийни организаценца цхьана теркам тІабахийта беза уж сихагІа къоастаяра.

Предприятешка хІанз а дукха а пайда ца эцаш йола резерваш производства дешеш, цул экономика кІоаргга Іома а еш тоаха а тоахаш царех дикагІа пайда эцара коллективаш сердІгІьяха еза партийни организацеша. ХІара болхло, гІулакхера саг дІакхетаве веза къахьегам дикагІа вІашгІехьа ца баьккхача, Іилманехнически прогресс ца йича, производства темпаш хІара денна лакх ца йича вай дарг ца хилара.

Производства эффективность дІахо а лакхъяра эггара лоархІамегІйола проблема белгал а я, уж кхоачашъяра тІадехийта деза деррига низаш. Цудухьа массанахьа къаьстта йоккхо е еза производственни мощностех дикагІа пайда эцара, Іилман техникан карагІдьаккхараш, толашегІйола опыт балха сихагІа юкъехахьара, материальни, къахьегама, финансови ресурсаш дІаухийтача цІенхаштта порядок оттаяра. Цунца цхьана цІенхаштта тоаде деза пачхьалкхени къахьегамен дисциплина чІоагІьелга, шийна тІадилача гІулакхах бола хІара сага бехктохим лаккхбе беза, план кхоачашьелга массане а закон йила деза.

1970 шера, ленински юбилейн шера керда социалистически декхараш тІайийцад республика промышленностен халкъа боахама кхыча доакъойн болхлоша.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла а юбилея сийна тІайийца социалистически декхараш кхоачашдара шоай беррига организаторски политически болх тІаберзабе.

Шоай дош сийленца кхоачашдар, В. И. Ленин вах 100 шу дузача денна даха ма доагІа йакъа лахар хІара болхлочун, хІара коллектива декхар да.

ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА 1970 ШЕРА ЯНВАРЬ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	парторганизаци секретарь	план кхоачашъяр проц.
Карабулакски газ чакхйоаха завод	Максимов И. В.	Губанова Л. К.	99,9
Вознесенски газ чакхйоаха завод	Ширшов Л. Н.	Большухин М. И.	74
Ацетонови завод	Зарицкий И. М.	Белобродский О. А.	82
ГАРО завод	Цыганков А. С.	Контария А. М.	95
Грозненски ЖБК завод	Константинов С. Р.	Жилеев В. П.	96
«Чечингушводстрой» Аргунски ЖБК завод	Гуревич Л. Г.	Моисеев И. А.	92
Малгобекски кирпичаш ю завод	Алероев А. М.	Нижепова З. К.	89
«Кавэлектромонтаж» монтажни управлене мастерскеш	Нерух Ю. Ф.	Григорьев В. И.	94
Грозненски кога гІирс бу фабрика	Полянский В. К.	Агабеков В. С.	96
Назрановски трикотажни фабрика	Шадиев А. Б.	Умаров Б. А.	13
Мальх ю № 3 йола завод	Сорокин В. Р.	Литвинов Л. И.	99,3
Сунженски консервни завод	Исламов О. Р.	Олейник Е. Ф.	44
Грозненски гормолкомбинат	Ахвердян Ю.	Филимонов П. И.	98
Наурски маслосырзавод	Федоров А. Н.	—	89
Шелковской маслосырзавод	Черевко Г. М.	—	85
«Сельхозтехника» объединене ремонтно-механически мастерскеш	Аванесов И. А.	—	58
«Чечингушводстрой» ремонтно-механически мастерскеш	Гудым Н. Н.	Дейниченко А. П.	92
Сунженски леспромхоз	Цикалов Н. И.	Цуканов А. Н.	73
Назрановски мельзавод	Ужахов Б. Б.	Майсигов Х.-В. Н.	71
Нохай-Юрта райпромкомбинат	Магомедхаджиев А.-Г. А.	—	69

СУХАЛБЕ КХАШКА ХИЙ ДИЛЛАРА

Укх шера Іа, шийна хоаш ма хиллара, кІезига доз долаш декъа да. Цудухьа геттара вІезнга я лаьттанца тІоацал. Эггара хьалха бІаьсти хьеххача шира кхы а доккхадергда лаьтта. Цунна йиса тІоадал кхоачамбоацаш хургьяй дІайийна культураш лерттІа дегІанкхийтара. Цудухьа хІанз геттара лоархІаме гІулакх да кхашка чудолийташ хий диллар. ХІаьта иштта вІашгІехьдаьккхад уж балхаш «Лермонтовский», «Самашкинский» совхозашка? Цу шин боахама лаьттаех 65 процент хий деккош да, веша аьлча 8241 гектар. Района деррига хий деккача лаьттаех 90 процент цу шин совхозе да.

«Лермонтовский» совхозе Іайи бІаьстин планах 800 гектара тІа хий дилла дезаш бар. ХІанз 600 гектара тІа хий дилла баьннаб цу совхоза механизатораш. Планах дилла доагІачох 75 процент. ХІаьта «Самашкинский» совхозе планах 700 гектара тІа дилла дезача, 590 гектара тІа хий дилла баьннаб. Цифрашка хьежача гуш да цу боахамий къахьегамхой кулгаш вІашка а даьха бьагІа боацилга. Дале а гурахь, Іай бІаьсти кхашка хий диллара план «Лермонтовский» совхозе 43 процента «Самашкинский» совхозе 52 процента мара кхоачашъяьцар. Цу цифраша хьахьокх шинна а боахамат кулгалхоша цу лоархІам болча гІулакха боагІача тайпара теркам тІабахийта ца хилар.

Пачхьалкхено дукха средстваш дІа а ухийташ хьалхий совхозий кхашка хий дехка чоалхине системаш, лаьттаашта планировка яьй.

Фуд цу боахамий къахьегамхошта кхашка хий диллара ноакъарло ер? Цхьа[illegible] а хІанз дац духхьала цу боахамий кулгалхой [illegible] цар цу балха лерттІа тІахьожам ца лоаттабари мара.

Хий доагІача сингарашка чІоагІа шелъеннача хана мара соца ца соаш, массайолча хана тоьал хий хул. Цхьабакъда, хий сингараш йиза а йиза тІех дахча мара теркалдац во боахамий агрономашна, управляющешна, гидротехникашна. Иштта «Лермонтовский» совхозе лаьтташ сов нийса хилларах Іоахлла хий сага новкъа стал довлаш харнашка гІолла ше дІагІоргдолаш да. Цу тайпара тта хий дилла йиш йоллашехьа совхоза шин отделени мара яц цу гІулакха бизза тІахьожам лоаттабеш. Вон къаь отделене кхашка хий лехкараш сенга хьеж хоаш дац. ХІаьта боахаме керттера агроном волча воа. Хамзаева а мацац хий диллара гІулакх лерттІа вІашгІехьдаккха.

Чехка дІайоаш ха, тІайоагІаш латт бІаьсти, хІаьта прогнозашка хьежача цхьа бутт баьлча кхашка хийца болх бе магергдолаш ха оттаргъя. Цудухьа хІанзе а ерригга тороваш оарцагІа а ялха кхашка хий диллара аьттув бола ха йоа ца еш мамогта дукхагІа хий дилла деза кхашка. Лоацца аьлча, В. И. Ленин вах бІаь шу дузача денна сийна укх юбилейни шера тІайийна социалистически декхараш толамца кхоачашдара дьинар кхо ца деш болх бе беза юртбоахама къахьегамхоша, хІаьта церна эша кьалаш вІашгІехьдахар боахамий кулгалхой декхар да.

З. АБРАМЕНКО,
Ачхой - Мартана района юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

ТЕЗИСАШ ІОМАЮ

«В. И. Ленин ваь 100 шу дизарг» йола КПСС ЦК Тезисаш, СССР Лаккхеьарча Совета VII-ча сессе материалаш болхучу безамца Іомаю Наурски районан къахьегархоша.

Политически болхуо лоархІам бола документаш каха дІадоьний-тера дукха болх бу районе партийни организаце. Колхозашка, совхозашка, предприятешка, учреждененка агитаторий, политинформаторий кустовой семинараш яьй. Цу семинарашка исторически лоархІам болче документех инструктивни докладаш йир КПСС Наурски райкома болхлоша, парте обкома лекторски группа членаша.

Парте райкомо кийчъиь я «В. И. Ленин ваь 100 шу дизарак» йола КПСС ЦК Тезисаш Іомаяра беседий тематика, лекций цикл. ДІахоот де «Ленински ніемраскаш». Цу ленонка колхозий а совхозий а жа лелдарий бригадашка, шурий-товарни фермашка, гаьнарча отарашка, юрташка беседаш, докладаш а ух районан культура болхлой. Юртбоахама къахьегамхошта нар дуьц Тезисех, Владимир Ильич Ленина вахарах а гІулакхех а, дерригача дуьнен тІа Ленински идеяш котъюлаш хиларех а. Пятилетка чакхйоллача шера къахьегамхоошта хьалхашка даттача декхарашна юхь цар шоай беседаш, лекциш, докладаш.

Ленина ціеракІча кхисаш лелача совхоза парткомо Тезисаш Іомаяра бахача наьха ціенойшка хьайкилай лекторий. КПСС Центральни Комитета документ къахьегамхошта дІадовайт политинформатораша И. А. Яценко, Н. К. Клетчука, школа директора Л. К. Фелоненко, совхоза болхлой комитета председателя Ш. Джакаева, кхыбараша.

Парткома а юххьанцара партийни организацеш а белгалдаьха нийсвыд партийни просвещене системе гІодла КПСС ЦК Тезисаш къахьегамхошта кІоарга дІакоазийтара де деваршу.

Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизар къахьегамо кердача толамца белгалдахкара питалетка хакал хьалха кхоччаьйьяра социалистически ахь а бехьна лакхара социалистически декхараш тІайшод 1970-ча шера районан совхозий болхлоша, колхоский къахьегамхоша. Уж кхочушдаре къахьегамхой сирцеІбаха тІабера-баь бу шоай беррига болх районан идеологически болхлоша.

И. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски районан инструктор.

Юбилейни шу дика дІадоладдаь «Малгобекнефть» «Электроинструмента» цийна завода цхьайолуч цехий коллективаша. Церна юкъе хьалха латтачарех я штампо-прессови цеха коллектив. Январь бетта план хьалха йоалла 118 процент хьоачушхьывй цеха болхлоша. ТІаьйрача социалистически деккарех хьалхарча кІоргале кхадо дехаш хьиша бос бола метала барі бІаь килограмм чара доладь, дукхьал шираро бетта кхадаь метала 700 килограмм да. ХІара смених нормаш 190–130 процент кхиочашхьом хьюнре къахьег цига штамповщица Д. Богатырева, слесаре-наладчица С. Цхадаева, шерловщица Д. Боровая, кхыиар.

СУРТА ТІА: болх беш я сверловщица Д. Боровая.

И. Пирова сурт.

КОТБАЬННАЧАРНА— СОВГІАТАШ

В. И. Ленина юбилейна йоаттІата тайпара кийчо яра 1969 шера деиа общественни хьажар хул «Малгобекнефть» НПУ предприятешка, цехашка. Цу гІулакхо лаьрххІа комиссеи віашагІьоллар управлене. Цу хана деиз дукха болх бьоб комиссе. Ше хьожача хана ремонт яра, бытовой помещенеш толаре, оборудованеа лерттІа доал дара, объектий территорешка гаьнаш йогІара, керда физкультурни площадкаш хьалъяра чІоаггІа теркам тІабохийт комиссе.

Комиссена гІоила йола группаш віашагІьеххар цехашка, участкашка. Уж производства культура лаккхьара, бытовой гІулакхаш тоадара тела предложенеш, мероприятеш чакхьахара гІулакхаша дика хьежар. Цу даьхьа дика толамаш даьхар коммунистически къахьегамо цІи лелаеча 3 промысла, мехкадьтта дІа-юха ухийтача цеха, бурув дестача контора, ремонтно-механически цеха, транспортни контора коллективаша. Эстетика производствена юкъахьара а дика йоакхо йир цар. Мехкадьтта промыслашкара душевойш тоаяьй, бригадашкарча болхлой будкашта ремонт яьй. Трапкойи замерни установкашка производствени, бытовой помещенеш тоаяьй, цІна, пмелашта, оборудованеш цхьа бое бола басараш хьектад. Производствени объектай, культбудкай территореш йаьаца нийс я еш хьона гаьнаш егІай, клумбаш ехкай, бІаьсти аьааш дІадоІаргда, тиша аьшк гулду, иштта спортивни площадкаш нийсъяьй. Лаьттан кІалхарча оборудованена ремонт еча бригадай культбудкашка болхлой бархьаш спецовкаш хьалкъахка цІена шкафаш оттаяьй. Цхьоалагіча промысла №№ 141, 750, 805 йолча, шоллагіча промысла № 799 йолча группевой установкашка бетонни

нахкъаш дехкад, нахкъашта гоахьа дукха къона гаьнаш егІай.

Цул совгІа дІайха даьа хІама кийчду болхлошта, мукъа болча хана дикагІа салоІаргдолаш радиош чуехкай, ловза шахматаш я. Цу гІулакхаша болхлой самукъадоаккх. ХІаьта цар шоай йоакхо ерга хьежна жьа а хьег. Къахьегамо овсарле лакхьара лоархІамегІча гІулакхех цаІ да из. Из хьахьокх укх даьнеш. 1968 шера болхлой цамогаш хилар 1968 шерца нийсача 11,2 процент лохденнад, вешта аьлча 2032 балха ден ха кхоаьй. Иштта производстве нах лозабар а цІендаь дІадовдаш летт. Хьажар дІанкухьала комиссе доакхьашкоша тІаьхожам лоттабарэл совгІа каст-каста лекцеш, докладаш еш, беседаш дІаккухьар, иштта культурай эстетикеи производстве къахьегамо овсарле лакхьара лоархІаме хиларах леаца массови-разъяснительни болх дика віаштІехьбаьккха лелабир. Из пайдане гІулакх кхесавоча болх лоча хьаллаьшар. Цунукъе уж дерригa дика гІулакхаш де віаштІехьдаьлар управлене. ХІанз общественни хьажар дІахо дІа хьош баьча балха итоган сиц а комиссе. Хьалхара мостигам лаьача коллективашка совгІаш луродоварда.

Т. БУЗУРКИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ профсоюза группорга инструктор.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга

Фриц ГЕККЕРТ

ЛЕНИНЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Геккерт Фриц (1892—1936) — [illegible] Германе Коммунистически парте хьаеча доккха даьа [illegible].

1920 шера гурахьа вкъаелар Германе Независими социал-демократически парти. Дукхьа болхлой тІехьа хинна аьрдехьара тхьам коммунистически парте хьачубера, хІаьта из бахьан долаш тхоах массови парти а хилар. Цо тхо декхарийла дора дІахора тхоай гІулакхаш овкле леладе дезача тайпара леладе. Цу тІа а пролетарнатах дукхагІа бараш шийгахьа бохьилга эшаш хІанзарча революцеи, кхоачам ба фуннагІа до кийча бола кІезагІа бараш хилла а. аьнна хеташ бола уйла хІиаз чІоаггІа дІаньржаяр дукхача аьрдехьарча независимнашта юкъа. Цудухьа тамаш а яц, ВІашагІкхийттача Коммунистически партена юкъера дукхагІа бараш буржуазени социал-демократаштен юкъехьа эзарга хьалхагІа цар хьа мел йийтта хІамаш, аьнна хеташ хилар.

Иштта уйла йолеш тхо хилар тха буржуазни мовстагІаща а терхалдир. Юкъерча Германе Лейне, Мансфельде тхо віашакхоькадалийтар дукхо ціур юкъа беллар. Хоаш мо дара, тха хІама чІоагІа нагІар, хІаьта из бахьан долаш цу салъате тхоацара дІахаьдар дукха за йоаллаш тха партена юкъе бахьарах гоьнал дукха бараш.

ДІакъастараш парте латтар нтальянски раскол ма кхалкие а КПГ-еяна дІакъаста хинна Пауль Леви. Леве «Unser Weg» нхача шоай орган тІа ВІашагІкхийттача Коммунистически партена дорха атакаш а еш кхдора. Лейнен Мансфельдеш воаш лела аваитюристически политика бахьан долаш дукхьал хІалак хулча дІакхоачийр вай парти... ХІаьта вай вІалла дьттехьа а кхоачам болаш мах баьвар цу воаш эшара а цуних дІахо ирргдарий а.

ХІаьта юххьанца тхона хийттар кхьча бесса Юкъарча Германе эшар шоллагІча дкъара гІулакх мара дац, бухсоацача кхаьчача цо кхьметтел тха парти чІоагІ а ергаа аьнна. Из тхоай уйла нийса хилар «наступлене теори» ихача ... [1]

[1] «Владимир Ильич Ленинах дагадоагІараш» V-ча тома тІара. Книжка кепатоха кийчдаьа КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Институтои Политиздатой.

сборника бакъде а гІийртар тхоай парти хІанз германски пролетарната бокъонца йола массови парти хиларех вай декхарийла да воаш «массо-лахьара мовстагІа леха а цуния хІамаш етта а».

Юха я со хьулавала везаш хилараш полици массенахьа а со лоаш хиларен парте Москве вахийтар со. Цига дІаволача наьхта венгерски ноакъостаца Ракошица кхийтар со. Цо дош делар сона, тхо дІа ма кхаччийна а Леницца сога хьоьшал тоххийта а сона хетар хьалапа а. Со дика кийчвенна вар. Тхоай партех, керттерча даькъе иуи тактика нийса хиларах бІубеннен цу тІа а «наступлене теори» чапасе йоллаш а хинна со дог тийша вар Ленина айса дикехтар дергахьарах.

* * *

ХІара денна Ленина тІаккхача со гІийрта воллашехьа а. бархІ дийнахь хьежа ваийзар са. Цхьабакъда, шхьара е сога кхайкир, дика дог айденна волаш Кремле вахар со.

ШоллагІчо этаже Ленина квартире хьалтІаваьлар со, тІаккха цу сахьате цунна хьалхашка нийсвелар со. Шийн кабинете тростниках даьча кресло чу вагІар из[1]. Немейки меттала сога къамаьл а даь, Іохь аьлар цо сога. ТІаккха бегашта оалаш санна аьлар:

— ХІа-хІа, новкъост Геккерт, хьаауйцал Юкъерча Германе ІаІха лелабь гуртал гІулакхаш.

Цу хьекъехьа цунга дукха декар ца а дайтаеш, сай дег чу мел Іайна хІамаш дІадийцар аз цунна. ТІаккха Ленина аьлар:

— Шо эшадаьд ихаш ма дуацид.

Аз из бакъдацар, из иттa ца хинна хилари Юкъерча Германе событеш хинначул тІехьагІа тха парти дегІавхен чІоагІьалан холаенна хилар цунна дІахайта а гІертар.

— Іа иштта ма дуцийд из, — аьлар Ленина, — из бакъ хилар Іа хьа мишта хьоккаргла хоалга эоакх бар.

Аз дувцар бакъде ленинвар Ракошин цхьабакъда, цо яхар Ленина дІатІамиалар. ТІаккха со...

[1] В. И. Ленина квартирен болх бу кабинети кхоалагІча этажа тІа цхинай. РЕД.

... хилар из... хІаьта из бахьан долаш партена боккха хьовзам а хургба.

Геттаре віишагдаьа а долаш вардаьлар тхо Ленина кабинетера. Цигача дахийтар со: тха германски делегаце ший «наступлене теорецад, нагахьа санна молагІа тайпа йоссаьь а уйла чуйоссайой, из во мара хургьяцар...

Дукха хІ... Германера кхы делегаташ баьхкар Коминтерна III-ча конгрессе. Юха а дерригаш цхьаьна дахар тхо Ленина гон... Цигача хийцар тха шийна... сина Цубенна до... хетараш дІадийцар оаха цунна. «Наступлене теори» цхьаболла автораш ХІанз цхьаболча формулировкашта раьгь боахаш бар. ТІаккха юха а тхона хийттар парх аьнна дехадир Ленина. кІанз къамаьл ехы а кІошагІа а деш.

— Мишта лоархІ оаш, болхлошта фу хетаргда, нагахьа санна оаш уж тІом бе чу а хехнача Мансфельде санна шарна хІамаш а еттаелча? — аьнна Ленина хьеттача, Вильгельм Кенена жоп делар:

— Шоашта еттаьча хІамаца Іомабу болхлой.

— Кхьметтел хІанз, хьабо болх боаша бисача лане а. Іомалу уж? — хьаттар Ленина, хІаьта Кенена цунна юха жоп делар:

— ТІаккха гийго ... электрофикаци цу цар хьаьна.

Из дош лаьцар Ленина цу дешай хьалхьоре тха ерриге вошца богІаккхар дукха. МоллагІча деша хьахьаьяра тха устаноошаш кІел кІийле йоаешь, харцахьа, кхераме хилар цо кІера хьа массаза хьенх, цо даши кхы а ІотІатокар:

— Иште да нз-ч, из долла хІама гийтаца хьаьнa электрофикаци арех хулаш да шук...

ТІехьагІо, Кремла ЗІаматаш зале хиннача цхьан заседане, Ленина юха хьаккхетайора Юкъерча Германе хача выступленеш раьза боаца новкъостий а юкъе болаш хинна ерриге германски делегаци оаха цига даьр бохьоацa харцахьа хилар. Цо хьахкийтар, Коталон обелиск экхийта гІийрта шиин Ферри а хьештагІа чу бомбаш кхийса кхыбараш а санна йола элементаш тхона юкъе мишта нийсьенний. Ленина йоахар:

— ТІаьрьокъе уллаш санна, шьарц бІаргагуш ма хиннайи провокацин-м. Лорадалар дукха буржуазе атакаш юкъетохара болхлошта бола нах сарцагІбаха а цу тайпара шоаш бакъ долга вахага дІакьочха а лезаш хиначи метте, оаш хьадагалаьйн дов долдаьраш цо а да, цудухьа цуних халкъ лораданза а даргдац. [illegible] полицейскешта, дерригача реакциони Іаьдалашта торо луш йола пайдана йолча «наступлене теори».

Иштта тхоай дукхІадаьяйнул тІемагІа оаха цу сахьате сирийр «наступлене теорена» еш дика пропаганда.

Цхьабакъда, Ленина тхона Іоттар йир Юкъерча Германера событеш бахьан долаш хь ца Іош, тхоай политика лаьхъехьа тхо юкъа, нийсача овгІорахьа леста, догматически дукхьал бодача нахкъагІа мара яха ца хоаш хиларах а. Цо геттара харцахьа лаьрхІар тешаме дукхьа болхлой Коминтернах дІа (а хоадабеш. Гайдельбергски съезде оаха лелалаь гІулакхаш. Цо геттара ярцахьа лаьрхІар тха мелал, реформистски профсоюзашта юкъе оаха болх бе ца тигар.

Кхетадаш да, сонустуаща бокъонагІа цу Коминтерна юкъейоагІаш хиннача коммунистически болхлой парте делегаташта а иштточа хьалашка дикка хІама кхайтта чилар.

Конгресс кийчьяра гІулакха Театральни майдан тІарча «Континенталь» ахача гостиница зале хиннача заседанешка Ленина юха а хьегучеаьлар тха ерриге мелаш гІалатеши. Цу гІулакхо тхона чІоагІа бекам бора, хІанз[*] аьлча кхача коминтерна ... бар нига.

— ХІаьта, нагахьа санна тхоax [illegible] баргбоаш бале, тІехха хьача мехийшара дукхьа новкъостий а болаш санна ду из? — иштта хетар тхона, хІаьта из Ленин оаха бакъваш хІамa а дахар.

Пауль Фрелиха йоазар:

— Иштта лоадамбоаш хІамаш доаккаш саг хийттавацар со ме Ленин.

Цу тайпарча большевистски самокритикех бехаш бахьна а раьза воаш а вар Фрелих. Из уйла кхы тІа а чІоагІьелар цул Ленин...

(Чакхдоалар 3-ча оагІо тІа).

Царех тешам ба

«Чечингсельстрой» треста аьшка-бетона конструкцей завода коллективо январь бетта товарни продукци арахецара задани 103,1 процент кхоачашъяьй. Къаьстта дика толамаш даьхах кийчача продукцена реализаци еча — план 111,5 процент кхоачашъяьй. Завода болх ритмично лел. Дукхьал январь бетта бали беча цхьан сахьа къахьегача овсарле планах лайрхІачул 8 процент совгІа лаккхьенний.

Юбилейни шера совгІаьш дахара тІехьа шера социалистически ахь аьржай заводе. Хьалхара моттигаш яькай ин. Азиеви Сагианы корте латтача бетонщиний бригадаша. Хьонхаме къахьег нах, Аполенова кулгалдеча арматурщикий бригада а. Лакха дикал йолаш продукци кийчъю цар. Баьча юбилей съезш апрель бетта шоллагІча декадах дерригача хьонхамашка 4 бетта план кхоачашъе лерхІ завода болхлоша.

В. КОТЕЛЬНИКОВ,
«Чечингсельстрой» треста аьшка-бетона конструкцей завода кертера инженер.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Пльзенерча «Шкода» ахача машиностроительни заводера ... В. И. Ленина цІерагІча цхьа за... вода хьайкха Кодлеш латт ІилмаІ ... цех лораваларе проблемаш Іомае лаьрхІа йола атгара хьалкера ... могІа дІодини реактор.

Сурта тІа: віашегІволлаш латта реактор.

ЧТК—ТАСС сурт.

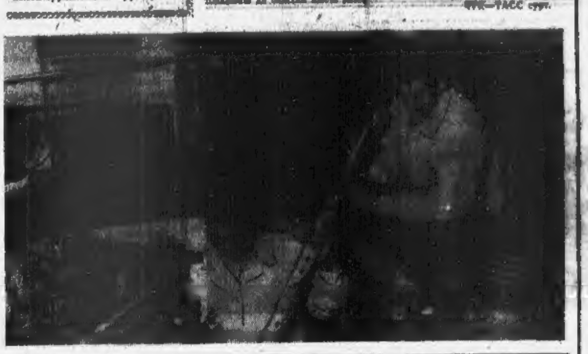

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Къахьегама депутатий советий балха вгара лоарх[illegible] долъхех цаІ да кагирхошта юкъе бу болх. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргІанара заседани хилар Наьсарен районе беча цу балха дахьах лаьца. Лакхехьарча Совета кетархой гІулакхий массадера комисси профсоюзий, комсомольски организацей, министерствий, ведомствий [illegible] хьамца цу балхага хьай[illegible] а хьажаро хьахьекхар районе [illegible] нехи моттигерашех [illegible] хьалъеча доагІаш долаш [illegible] хилар, [illegible] предприятий, В. И. Ленина ваь 100 шу дизаре мелдаттІара накхьадаьра лаьрхача цхьа вар хьашаре даьхна лоадаш хилар, [illegible] хилар.

[illegible] Лакхехьарча Совета Президиумо белгалъяьккхар кагирхоша Советий балха, йоалла [illegible], культура лаккхьача, [illegible] іашттІехьбаккхара юкъе дакъа лацара кагирхой юкъеозара къахьегамхой депутатий советашца цар исполкомашеи кІаьига терко ешь хилар. Цу балха ледара юкъевай массадера комиссеш, советий депутаташ, общественни шоай лоаІамера организацеш. ХІанз а дукха кхоачамбоацараш да театрий, клубий, библиотекий, физкультурно-спортивни организаций балха тІехь. Цул [illegible] кулгалхоцкара кхоачамболлаш хьалецаш цар болх тоабелга, кагирхой физкультурно-спортивни организацешта, художествени самодеятельноста коллективашта, технически кружокашта, культурно-кхетама балха кхача формашта юкъеозилга. Кагирхошта юкъе кІезига еш коммунистически кхетам баларех йола лекцеш, беседаш, промышленноста, юртбоахама производстве хьалха латтарашца, бовчеш болча нахаца практически віашагІкхеташ кІезига моттигаш я. Кіезига терко ю кагирхошта культурни салаІара, туристски поход яра, исторически событей моттигашка хьажара.

Кхетама балха юкъерча кхоачамбоацараша оькеирайолча моттигашка къахьегамо дисциплина телхаю, аморальни гІулакхаш, хуламаш дайт. Кхоачамболлаш къовсам лоаттабаш дацца гІулакхаца, кагирхошта во вияли еш болча мурдашца.

Ше тІайицача соцамца республика Лакхехьарча Совета Президиумо Наьсарен районан къахьегамхой депутатий моттигера советашца цар исполкомашца декхарийле хьо белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадаха, пачхьалкхен плана В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІайийца декхараш хаьнал хьалха кхоачашдара кагийча нахоа мехкарийн инициатива а хьакар а тІедахийта кагийчошта кхетам балара, дешар Іоммадара, профессиональни говзал Іомара, къахьегама, бита, салоІаш дешаш хьажара сессетех исполкоманех юкъехказа, из бида профсоюзи, комсомольски, кхыча общественни организацей балхаца бувзаш байта.

Советий исполкомашта тІадилад кагирхоша беча балха тІехь депутатий лоархІам лакхбар, кагирхошка болхлой віашагІкхетилга віаштІехьдаккха исполкомий кулгалхошкеи, кхача советски балхлошкеи кагирхошта Коммунистически партен Советски правительстван политикал выступленеш йітилга, кагирхой вахара, къахьегама, дешара, салоІама цар социалистически обшежите проаклара лелаера дешаех беседаш яйта.

Соцам тІа да кагирхой болх, цар къахьегама хьалаш тоадара квалификаци лаккхьара, кагирхой баллара дІабувлаш дола къаьстта юрта боахамера бахьенаш дІалахара тІедерзадаь дола гІулакхаш.

Цу заседане итогаш йир 1969 шера Советаша баьча организационно-массови балха. Президиумо белгалдаьккха КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеш къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша организационно-массови балха боавам лаккхбаь хилар, предприятей, колхозий, совхозий экономикага уж кІоаргагІа хьожаш хилар, промышленни юртбоахамен экономика тоаяра, социально-культурни гІишлош хьалъеча, бахача наха бытовой гІулакх дена дукхагІа инициатива гучайоалаш хилар, уж деша къоастадича хана массадарча комиссешка, депутаташа, общественностага оагІув а лаца, организатори бола коммуналъярен эшиниеш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІайица социалистически декхараш кхоачашдара тІадерзабар.

Цхьабакъда наьйолча советашен исполкомашен кхоачамболлаш бувзац организаторско-массовой болх шоашта хьалхашка латта декхараш къоастадарца, предприятей, колхозий, совхозий балха йоаттІаш йола влиянеш яц.

Советий цхьайола сессеш хул депутаташа кІезига дакъа лоацеш, дукха бола депутаташ кІезига віашагІбетталу шоай харжархошца, шоай балхах а Советий балхах а йоаттІаш йола отчет лиц (Наьсарен, Грошенски районаш). Дукхача массадарча комиссеша доаттІаш дола дакъе лацац, инициатива лелаш экономика, культура дегІайоалаяра дешаш къастадеча, промышленносте производствени мощностех вгара тІех пайда эцача бахача наха эша товараш юртбоахама продукташи дукхагІа хилийтара кхы тІа а моттигашн кхоачамашца лахара, моттигерча ресурсех тоденеш нийса пайда эцара.

Цхьайолча Советий исполкомашен кхоачашдаш дІабаьннача депутатий метте шоай хаинахьа кхыбараш харжарах долча закона дІадехараш, харжархоша хьалкашна депутаташа шера шоазанал кІезигагІа йоашаш отчеташ ема.

ТІайицача соцам тІа моттигерча Советий исполкомашта тІадилла белгалдаьа кхоачамбоацараш дІахахар, организационно-массовой болх лаккхбара, пачхьалкхен планаш задаиеш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІейица социалистически декхараш кхоачашдара де леза гІулакхаш чакхдалар.

ЛАЬТТАН ЧӦНАШ ТЕХКАРАШ

1968 шу дар мехкадьтта техкараша Назрано-Яндырски майдо хьалхара загад Іоберіа. Цул тІехьагІа дукха ха. хьалехьа № 16 йола буровой хьалъе болабелар Карабулакски контора болхлой. Лохерчи лаккхерчи мелови тІоехашкара мехкадьтта, газ техкара хьалъеча цу скважина кІоаргал 4200 метр я. Совки март бетта тоже доладаь бурув хІанз 3438 метр кІоаргденнаа. Вешта аьлча хьокхамаш дика да. Цу хана деиз шоаш белгалъяьча кІоаргаленга кхаьча Іийнабан бурувдеттараш, цар цу юкъагІ цементаж ьяй нлхайттадюймови 374 метр кІоаргача колоннена, 2117 метр шхьайттадюймови технически колоннена, иштта 3025 метр бархІдюймови колоннена. ХІанз цементаж е илхдюймови «летучка» кийчъеш ба уж.

ЦІаьхха баьнна аьттув бац из. Дукхача хана деиз цхьана болх а беш барттайна коллектив я укказа віашагІкхийттар. Царех хІаране массехк говзал я, винцана хана новкъоста моттиг хьа а лаьцa ца йойташ болх дІабахьа хов. Традици а хинна дІаттад бригаде буровой мастер тІера вальча бурувдеттар нахта чакхьиллалиа цун моттиге дІеоттиля. Бурув тохара бокъонаш телха ца еш, кердача технологех биззл пайде эцаш къахьег цу коммунистически къахьегама цІи лелаеча бригада.

Дукхача къанех ваь ба цар бригаде. Бурувдеттачуи гІонча Мельников Александри бурувдеттар Новиков Виктори — эрсий, бурильщикa гІончаш Евлоев Хьусен, — гІалгІа, Джабраилов Сайпудин — нохчо. Иштта нарца хьаьнала къахьегаш ва гаьнарча Вьетнамера Нгуен-Ван-Хуан а. Бурувдеттачун гІонча волаш шиі практика дІахьош ва из. КІезига новкъостал дац цуна коллективо шийгоязвал бокъонца йовза, из карерзае.

ДикагІчарца цІи йоах коллективе бурувдеттарий П. Промкина, В. Новикова, бурувдеттарий гІончий Х. Евлоева, А. Лукьянова, А. Мельникова, слесарий С. Зубова, А. Синченкова, кхыяр. Хьаьнала къахьегарца, коллективна вахара юкъе бакъонца дакъа лацарца яьккхей цар шоай сийле.

ЗІамагІашта хьокхам телаш къахьег мастера коммуниста Золина Александр Петровича. Хьалха бурувдетташ це волаш сайрийнара юкъера школа чакхьаьккхир цо. ТІаккха мастерий курсашка вахийтар. ХІанз дика кулгалхо ва из.

Дилла а дика бу боах А. П. Золина бригада. Хьаьдаргбо вай январь бутт. Плавах цу бетта 230 метр бурув тоха дезар цар. Проектни кІоаргал 3 эзар метр йолча скважина бетта плавал бурув тоха, цул совгІа массехк бурув (лаьттан образецаш) хьаэца еззаш хилар атта декхар дацар.

ХІаьта а январь бетта задани 150 процент кхоачашйир цу бригада.

Мастера дикагІвола новкъост ка лоархІаш сий дешш ба къахьегама ветеранаш — бурувдеттарий гІонча Мельников Александр. Тройников Александр, кхыбараш. Шоай бехках цІаккха хьовзам хилийтац цар.

...лоархІаш ве бурувдеттар, коммунист Промкин Павел. Бригаде хьалхарчарца коммунистически ударник яха сийлен цІи яьккхай цо. Карабулакски бурувдеттача контора Сийлен доска тІа хьалтеха доалл цун сурт. Рационализаторски предложенеш кийчъеча а хьинаре дакъа лоац цо.

Укх деношка скважина бурувтеха а яьнна бурильни инструмент хьалйоаккхаш яр бригада. Юхьаьнца хьовзам боацаш дІабодар болх. ЦІаьхха хьал ца йоагІаш сецар бурильни инструмент. Цу гІулакха уйла еш латташ цхьа юкъ яьккхар бурувдеттачо. Сатийна из латтарах цецбаьхар цхьан юкъа бригада членаш. ТІаккха превентера тІаваьхар из. Дикка зем бовкккаш хьежар цунга. Цига цунна гучадаьлар превентера бехких бурильни инструмент лоацаенна хилар. Ше керте латтача вахтаца сиха дІадаьккхар цо нийсденна кхоачамбоацар.

Бурильни инструмент лоацаялара дийцар бурувдеттараша контора керттерча инженера Ю. Г. Косяка. Цо аьлар: «КІант ва Промкин, цун метта кхыйвар хиннаваларе аварп хилар кхераме болаш гІулакх дар из». Цига нийсденна кхоачамбоацар дІадовзийтар конторерча ерригача бригадашта а.

Бригада коллективо чІоагІа лоархІаца сийдеш ва бурувдеттачун гІонча Х. М. Евлоев. Мажита Хьусен бокъонца воле мехкадьтта тохкар ва, оал цох буровой мастера. Хьинаре къахьегарал совгІа новкъосташта эшшача гІо де а кийча ва из. Из санна дикагІа цо дегІа да бригаде юкъе. Дукха ба цу бригаде йоккха опыт йолча бурувдеттараша шоай опыт дІа а луш хьалкхебаь къона болхлой. Царех ва бурувдеттачун гІонча В. Зозуля, кхыбараш.

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийленца нікъахара мастер, А. Золин керте латтача бригада дош деннад кердача майде хьалхара мехкадьтта кІеж тохийта. Из дош цар кхоачаш а дергда.

А. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корр.

КАЗАХСКИ АРЕНИЙ ХИН ЦХЬА СИСТЕМА

Казахстана къилбаседа-малхбоалехьа оьх миллион совгІа саг валача баьхи къовхахи доле лаьтташ карадерзадеча районе хьаеш латт электронни «диспетчераша» лелаергйола цаІ йола хин боахама система. Укхаза дукха доаца долхача хишкара хий дизза дІа-юха нийсдарал канолашка гІоллен низ болча насосни станцей новкъостала хий бассейна чура бассейна чу даккхаран лаьрхІа я из комплекс. Цу комплекса юкъе йоккхийтарга итт эзар километрал йІаьхагІа йола ІалаІьмате йоккхий групповой водопроводаш. Водопроводаш цоай аргІана долача хин бассейнашка йохкарга.

Проекта автораша лерхІачох, цу хин боахама управлене пульт хургьа массехк шу хьалха Иртыша тІа йиллача Бухтарминска водохранилище. Проектни боарамах 53 миллиард кубически метр хий Иртыша чу гІоллен цу хин тІера дІадоалача, 300 метрагара 500 метрага кхаччалча хий лакхде йиш йолча лаьрххІа даьча каналашка гІоллен «ДІахецаргда» йокъал латтача районашка кулгацца баьча фордо.

ЦаІ йолча система йиш хулийтаргья дІахо а промышленноста юрта боахама дегІабоалабара, хІаьта целнини районашка молаш дола хий ца тоьалга дІадаккхара Казахски республикае хин ресурсех рационально пайда эца. «Казахстана халкъа боахам» яхача журнала беча хоамах кхы цхьаьккха перспективни декхар а да Сибарегіане доккхача хиний — Обен Енисеи цхьадола хий Арало-Каспийски лохаенга доаладара йола проплан хьалъяр.

Иосф МАЛЯР,
АПН корреспондент.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ., 10 февраль, 1970 шу.

(Чеккхдоалар. Долалуо, 2-ча агIо тIа).

на конгресса ерригача пленума хьалхашка цIаьхха а тхоаь чIоагIо бехк баькхачул тIехьагIа. Иштта из рьза ца хилар къаьгга шеръра бIаргато йиш я Коминтерна III-ча когрессе германски парте политика хьахъеьха Ленин къамаьл деш латташ даькхача фильма тIерра Фрелихи юкъа тIара.

Немцашта кхийтта Iанзар конгрессе Ленингахьара хIама, иштта хIама кхийтар кхыча партей викалашта а, къаьстта а цхьаболча итальянцаьтен ххьметтел французаштен.

Цу доллача хIамаша керда политически Iовдалал дагайоддийтар тхона Ленина духьала, белггала аьлча: ленински формулировкашта духьалъоттае тхоай безам хинначен тхоай «наступление теорецара» цхьадола хIамаш бакъдолга дIахьокха цар торо хулийтаргья аьнна догдоахаш тхо хийттачен цхьайолча тхоай формулировкашта тIехьа барашка кулгаш яздейта доладалар тхо. «Рьаза боацарех» массеха саг тIехьавахка вIаштIехьдаьлар са а. ХIаьта из бахьан долаш тхона массенена цхьана а хIара группана къаьст-къаьста а дикка хIама кхийтар цIаьхха а. ТIаккха Ленина кхар бакъ ца дича далалзар тхо.

Ленин фу сег ца хьаькоихаш дола цхьа хьокхаме хIама а хилар цу ханна. Тхо чIоагIа бехке а деш, Ленина лоамие тIа эттар Клара Цеткин. Тхоай аргIанна оаха а чIоагIа атаки йора Кларайна, къаьтте аз айса къамаьл деча хана. ВIаши дезденна уж къамаьлаш оаха даьча шоллагIча дийнахь Клара ях ди дар: 60 шу дизадар цун*). Кхеталеш да, тха къовсама хьалха латташ хьаена тха къаьнара революционерка конгрессе доастае езаш тхо хинна хилар. Роза яназ йоккха букет лехар оаха. Цхьабакъда, цигача моершен йуш дош аргдар малагIа ва яха хеттар хьалхашка эттар. Со хержар. Со, бакъдар аьлча, фуннагIа даь а кунна кIалхарвала гIийртавар, тайп-тайпара игташ бахьанаш лийдар аз. ТIаккха Ленина со вуьг хьа я аьна, аьлар:

— Новкъост Геккерт, Германе оаш леладар дийса йоацаш политика я, цунна эгIазъаха мегаргда. Кларас шуга дIаьлар шун политика ло хиннала. Сел дерригa дешаш ала доагIаш ца

*) Автор гIалат вуьл — 1921 шера 5 июле Коминтерна III-ча конгресса заседане Клара Цеткина 65 шу дизар белгалдоаккхаш дар. РЕД.

хиниш а хила мег цун. Цхьабакъда, [illegible] духьал а вааьна, Iа дар а чIоагIа [illegible] къамаьл дар. Тахан [illegible] букет [illegible] де шоай.

Аз сай хул-вагар дар. Кларас а ше согара букет дIалахаш озда бариял аьлар, цхьабакъда, цу хана ше со хIаккала хийчъелча сания хьежар из сона бIаре. Со трибуна тIара Iовввлча, Ленина белаш беш аьлар:

— Гой хьона кIеаш, дерриге а дика чаккхдаьлар.

* * *

«Континенталь» яхача гостиницe «революционни» оалаш хиннача художникий аIамига выставке оттайир. Тайп-тайпарча бесарашца аьча Iеттаеашта юкъе гIолла цига хьаьхункхаш яр массе тайпара тиша пахашкеш, цхьегIай тарraш, пишке турфе юхьиг, подотнопита дIатIалоттаь кхийоле хIамаш — уж пайдане мел йоаца хIамаш керда искусство лархIа езаш яр. Цунах дош доацар хилтар сона. Из «художество» цхьа мелаш долаш я яхаш хиннача цхьан новкъостаца (художник Унц вар мотт сона из) къувсаш го хоалаьча хана сона тIехьашка латтача Ленина, корта а вигабаь, аьлар сога:

— Гой хьона, новкъост Геккерт, тхогахьа а йул хьона ишта хIамаш!

* * *

1921 шера (Коминтерна III-гIа конгресс дIайоаинлале массехк шира хьалхагIа дар мотт сона из) массехк новкъосто Союзий Цlен Колонни зале Ленина доклад еча вигар со цоаница.

ТIадк аьна хьалйиза яр зал. Докладчик оарга хьежаш чIоагIа сатесса баргIар берригаш а. Ленина дувцар керда экономически политика дIайолаеяза ярг ца хиларах а цунах дIахо хургдарех а: Из дош оаха, Малхбузен коммунисташа а, юкъьанца кхетадаьзар. НЭП-ах революцена мегардоацаш дола гIулакх лоархIаш хинна новкъостий бар зале. Ленина йоахар, вай коммунисташ, дохкар-эцар де Iомадала деза хIана, тIема, коммунизма методашца кхы дIахо дIавха йиш яц. Иштта аьлар цо, большевикаш хIана укх сакъета дожардар де хиши баца я, шеко йоацаш, из де Iомалургба уж.

Цо чIоагIа бохам бир ледуватIам баьгIача цхьабарашта. Царна, ледувгIаргда-кх оаш, вIалла лоа а лац «дохкар-эцархошка» кховчабеш шоаш «Iотоlабар». ТIем тIа плен бига эрсий мукъабакара гIулакхаш леладеш Германе волча хана аз хьоашал тоаж хиния эрсашка воле цхьа новкъост чIоагIа духьала вар НЭП-а.

лоархIа вандар из цу собранге доча завода кулгалхо [illegible] ше балха хиннача Свердловскера. Цхьаккха дама ала меганзар цунда дохкар-эцар де Iомадала деза яхаш Ленина дIадийхар. ТIаккха цигача кхы са тоха я да денна, дош дийхар цо боксоана партизаний IавдалагIа Ленина «оппортунизмана» тIаварквар духьа. Иззамоча кхы цхьакха цхьан «турпало» а къамаьл дир Ленина духьала. Ма хьахетам боацаш къизоа бохабир-кх уж Ленина!

Из заседани хиначул тIехьагIа массеха ди даьнача гIолла са торо хилар германски партэ дешаех лаьна Ленинца шийца хьамаьл де.

III-ча Дерригдунен конгрессал тIехьагIа, къаьстта а тха Немски съезд хинначул тIехьагIа, юккъьанца шай аьрдельаврар лоархIаш Левена духьала хьовсам лоаттабеш хиннача Фрисланда деца Лево сания тха партен Дерригдунен конгрессен решенешта ревизи е гIийртача аьттехьарча элементий группа гулъелар. Централни Комитете цу «вагчахьалхен переворота» тIехьа бараш дукхагIа хилийтар духьа Вильгельм Пики сон Иенски съездал тIехьагIа Москве вахийтар. Ноябрь бетта юкъе хайра тхона цу хана тха парте генеральни секретарь хиннача Фрисланда дагардар. Цудукьа Ленин бIаргато безам болаш вар Пики сон, оахош фу дича бакъахьа да цунга хиттир духьа.

10 ноябре Ленин волча хьалар тхо цун кремлевски кабинета чу. Цуига дIадийцар оаха партена яьча цу оппортунистически кIийленах дола хIамаш, Ленина, чIоагIа тхога ла а дийгIа, аьлар, сон чехка Германе юкадаха доза шо Фрисландеи К°-нен бера партк хьаяккхар духьа. Цо тхона дийцар РКП(б)-ена чухьа низамо йолча халача ситуацеех а ше царна миште хьийсад а. Цул тIехьагIа цо аьлар кхы а тоалкагIа йола ситуацеш ла езаргьа тха парте. ДоттагIал тIехь Ленина даьча цу хьехарех дог тийша а долаш, тхо цу гаррехьа а Берлине дIадахар. Фрисландски латоворщикаш Iаьламата чIоагIа цеа а боалош ЦК заседане вийделар тхо, хIаьта из бахьан доаца партена юкъера эрвикхьсар Коминтерна тешаме йола элементаш а ца кховаш, Фрисланди цуй хуллаши.

Ленин тIеххьара бIаргавайра сона эггара хьалха из цемогаш хиначул тIехьагIа, Коминтерна IV конгрессе, хIаьта цу хана хобелар сона Коминтерн вIашагIъеллачунцара большевикий метел, кхыча нехкашарча нов-

къостий а беррига бокхи белан.

Цхьа сания дукхаха а сайренашка, Ленин конгрессе ца ма могаш масеча хана. заседанчаьх на хьалинге а, цун квартира йолча дахо, цига «Бандера росса»*) доаццар оаха. Цу сайрийнарча серенадашна массаза дакъа доалаш итальянцаш хулар, хIаьта цар кога муан хьалхашта тIехьа оалар вохх массане а. ХIаьта кораа чуьлахьарча Ленина IиндаргIах бIарг кхайтача кхаьстта нрав долаш дар тIо, тха вIалла кхетаде безам а бедар хала хамогаш волча Ленина сатем оахош цу гIараха-татаца бовш хилар...

Беррига новкъостий сания со а, бакъдар аьлча, догкоахаш вар, Ленин кастта боаьонаш вийрза а вийрза, юха а вай дунен коммунистически партина кулгалде волургахиларга. Дукха ха хьалхагIа деиз со цьаккха а шеко йолаш векар сайна хIаийсабеннаргашта юкъе эггара тоалагIа вола революционни баьчча из хиларах, дукхаха хьалагIа деиз ковра сона, къовсам тIа долча дерригача дешашка бакъ Роза Люксембург а йоацаш, Ленин хилар. ХIаьта а 1933 шера германски партэ кIишачул тIехьагIа мара боккоина кхетабанзар аз, хоадамболлаш долча дерригача денешка бакъ Люксембург а йоацаш, Ленин хилар, Люксембурга ерриге гIалатера установкаш, шай сийлахь-доккха революционни доклад кхоачашде низ кхоачаш тха парти хилийтар духьа, цIеньхь дIаяха езилга.

Ди кхийтача сания дега чоьир сона Ленин кхолкав аьнна кхачача бIило, Дукха ха лоаккхар аз цул тIехьагIа Ленин белгала тховшта юкъера дIаваха хиларах дог тешаде из могаш. МассагIазал вадьлар тха моастагIаша «Ленин веннав» яхаш. ХIана а бакъ ца хила мег из. Мичара, гIайгIанера хоам хилалзар хари!

* * *

Ленин венначул тIехьагIа эггара хьалха со цIаьхха юха а цун Мавзолейна тIера Шеча майлан тIарча первомайски демонстрацега хьежаш латтача хана сай деррегача дега мерзашка ходелар сона Ленин вениа воацилга, из дийна волга, дерригача дунен тIа коммунизм котъяккхар духьа вай лоаттабеча къовсаме из вахарга волга. Из вах Советий Махка Iалаьмате бокка социалистически гIирс къалбеча, из вах дерригача махкий коммунисташа лоаттабеча революционни къовсаме...

(АПН).

*) «ЦIе байракх» яха итальянски революционни гим. РЕД.

Свердловске хьайийлай специализированни берий аптеха. Хоза кийчъаь я цун чура че.

СУРТА ТIА: юккхаш дIалур йоала ручной отдела провизор Э. Р. Прокофьева.

А. Гракова сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. IIозза Краснознаменни Г. И. Котовске доалол къаьсттача бригада 50 шу дизара догтаь сайре хилар СССР Гераванцарча Мизий Централни музее.

СУРТА ТIА: сайрене дакъа лоацаш болчарга моарIал дала бахкача пионерашца беседа еш за легендарни комбрига воI, исторически Iилмай кандидат Г. Г. Котовский.

Э. Евзерихина сурт.
ТАСС фотохроника.

ХИЙ ДЕХКАЧАРА—ШИ ХЬУВКЪАМ

Хий ресурсаш дикача а дIаький я Шелкъа райов. Секунда 15 кубически метр хий лу совхозий кхаттеш шя бахача пункташтен Аргун, Джалка, Хаххулу яхача доахача хиша.

Хий дехкаш 6 эзар гектар таргта латташ да цига, хIаьта царех цхьадаршта планировка яй. 1969 шера района совхозаша юртбоахама культурий лакха хьувкъам кхевир. Культиваши валкорими яр, моккаш дахар, оасар-ца кьовсам лоаттабар сания йола агротехнически мероприятеш хиналаха чакх а йоахаш, латтах тIоадал чуйолийтарах вегетационни хий а дехаш гIулакх лехча участкашкара.

ДIаьюш йола керттера юртбоахама культураш гурахь дуэ кIа, платийна лаьрхIа хьажкIашь, шекара свекла а йолаш волча «Джалка» совхоза № 1 йолча отделенерча Хасиев ХIарона бригада 300 гектар йолчо латтан хIара гектара тIара цкъа латтах хий чудолийташ цкъа вегетационни хий дилларах 24 центнер гурахь дийначе кIиэ яьккхай, хIаьта лоаллалэ уллача хий ца дехкача латтан хIара гектара тIара 18—20 центнер мара яьккхаяц. Цу отделенерча Саидов Вауанна звенос цкъа вегетационни хий дилларах 175 гектар долч латтан хIара гектара тIара 53 центнер хьажкIаш яьхай пламагIа лаьрхIача 28 центнера метта, хIаьта хий ца дехкача латтай гектара тIара 28 центнер мара яьккхайн. Опыт йолча совхла лелаеча бригада бригадира Муслиева Тамарас цкъа латтах чудолийтача цкъа вегетационни хий дилларах 50 гектар долча латтан хIара гектара тIара 428 центнер свекла яьккхай, хIаьта цу бригадерча цхьацаболча гектаринаша 450 — 500 центнер а яьккхай, планагIа лаьрхIа хиннача 200 центнера меттел.

Совхоза кхоалагIча отделенера дукхагIа дола кхаш кIеарга боалаш жагIи тIон боллаш да, цудуха вар тIо дIайийнача юртбоахама культураша сихха дIаоа латтандаpа тIоадал. ДIанхачшерий опыт терраш а еш, № 3 йолча отделене управляющи Ибрагимов Iаьлас беррига низ eapцагIа а бахкха хий дилар кхашки. Цунах башха лакха хьувкъам кхеба вIаштIехьдаьккхийна а. Хий диллара белгалара пайда бир.

БелгалдаккхагIа доагIа, лакха хьункъача тайпарг, цкъа вегетационни хий дилларах а тоьал лакха хьувкъам кхаьба хилча, нагахьа сания прогрессивни методаш юкъе а ккунаш цкъа латтах тIоадал чуйолийташ 2—3-за вегетационни хий дила хиннадаларе, совхозо 2—3-за дуккагIа хьувкъам кхеба хиниа хургхилар.

Совхозе массаза а хIара [illegible] 40—50 поливальщих [illegible] бекьада, царей [illegible] дуллаш кхашка бIаргагуш хилац 3—5 сагав тIех. Цун бахьан да поливальщикашта аккнна хий дехкара хьалеш ца яьлийтар, цудухьа уж кхыча балхаш тIа кьежаба хилар. Хий дехка латташ къаьсте а даь дIадениналаш царна, бIарчеча шера бa болх хургбар царна хий уха сеть, гидротехнически гIирсаш тоадеча, йоархIех харшаш иlеадеча, кхычахь. Поливальщикий материальни безам тIабахийтара свекла лелераштен кхаш лелалдераштeн сиина дика хьалаш вIаштIехьдаьккхиш мерца, платийна, аьлаша, продукце кхыча тайпашке кооарени ва.

Поливальщик хий дехкача латташта лоархIаме саг ва. Ловзабоацаш хIама да нах поливальщикашта хьеча иккаи, дехьатехьа уттаю ацитaш IалашвЗар, хIаьта кхьметтел уж а царна совхозо хулийташ яц. Хий диллара техника йовзаш воаца моллагIа саг оттаву хий дила, цудухьа цхьаза хий ца дехкача латтанкарчул а кIезигагIа хул хий дех-

[illegible] латтай хьувкъам.

ДогIан хьесапе хий детта БДА-100 М яха шиъ ДДН-45 яха кхоъ установкаш я совхозе. Цу машинех совхх кхашна хадданза болх беш шиъ-кхоъ мар яцар, хIаьта вожаш бригадашка латт, царна тракторaш тоъаш яхаш, хIаьта тракторaш боаш ца беш латт совхозе лоадамбоаца оттадаш ца хиларах.

Совхозера кхаш дерригаш а шаьра ноц, цудухьа къаьстта уйла тIаахийтача бахъахьа хургьар шаьра деше а кхашка хий детта йиш хулийташ йолча догIаш хьесапе хий деттачъ машинашка болх байтара.

Иштта чIоагIа эшаш йоллашеха а, догIан хьесапе хий деттача машинашта хIана а ремонт е йолаьяц совхозе, хIаьта уж кхашка аралла еза ха гаьна яц.

Башха дика латташ совхозе хьувкъама лард лоархIалуш доле 1970 шерарча хьувкъама лаьрхIа латтах тIоадал чуйолийташ хий деккара гIулекх а. 400 соагIача гектара тIа мара хий дилладаш гурахь йийнача культураща, хIаьта бIаьстан юххье культураш дIаюврейолча кхашка — 300 гектара тIа, цхьабакъда, из дукхагIа диллара мел эша торонаш я совхозе, хIана яьлча боллой хIима мукъа ба, боахама чухьара сеть ерригa а цIеньхь яьнняй, мел эш хий да. ХIаьта а хIанз ерригача совхозе хий деккачу болх беш 1—2 саг мара воц. Поливальщиккий аеаьнаш хIана а вIашегIъехкаяц, геттара мела лез поливальщикаш догIан хьесапе хий деттача установкай машинисташи кийчбара гIулакх.

ДIанхана шерий ывводаш а ю, шоай гIалаташ тоадоре. Бакъахьа хургдар совхоза директора вов. С. Алиевен керттерча агронома вов А. Алавдиновен.

«Автуринский» совхоза дакхан вамалахьа кхашка декха хий тоъам доацадаь совхоза гидротехник вов. Эльмурзаеви дика вIаштIехьдаьккхад вегетационни хий деккилгз, хий деккача дерригача латташка хий дилла даьнкад, къаьстта дика хьувкъам дургболаш да аьнна хеташ дар 229 гектара тIа гурахь дIадийна кIа, цхьабакъда, из чувсача хана гидротехник В. Эльмурзаев кхыча балхаш тIа а вахийта, хий декхачу кхашкера дазинача хлета къаьстта учет яьц, цудухьа хьувкъам лока лаьрхIаб — хIара гектара тIара 18 центнер.

Кхоь ДДА-100М яхаи пхиь ДДН-45 яхоа барзI догIан хьесапе хий детта машинаш я совхозе, цхьабакъда, болх беш араш 2—3 машина мара яц. ДогIан хьесапе хий деттача машинашта ремонт ира болх гектара эсале лел, ремонт [illegible] машина мара [illegible] хIаьта гидротехническа гIирсаш [illegible] ремонт. [illegible] 1970 шерара хьувкъам лакхбара латтах тIоадал чуйолийташ хий деккара болх я. ПланагIа 400 гектара тIа дилла дезаш хинна хий 200 гектара тIа мара дилладац, из а дерттерча даькъе баьцаш дIайийначча латташка диллад.

«Шалинский» совхоза хий декха латташ 100 гектар гаргга да, церех цхьан дакъа планировка яьй, дерригa гидротехнически гIирсаш боаш да, цудухьа дика чекхдаьхад вегетационни латтах тIоадал чуйолийташ хий дехкара балхаш, дика яьтту а баьнна, юртбоахама культурий гурахь дийнача кIин, платийна лаьрхIача хьажкIий, шекара свеклий лакха хьувкъам кхебеьб. ХIана гидротехнически гIирсашта ремонт еш латтдаим Iунад цу хий лелача сета, поливальщикаш кийчбу, хIаьта уж дерригa балхаш вIаштIехьдаьккхар совхоза гидротехника вов. П. П. Горбатенко ва.

М. ХАТУЕВ.
Шелкъарча [illegible] участка инже[redacted]

ШУРА КIЕЗИГАГIА ЙОАККХ

Наьсаркъ района «Плиевский» совхоза Яндарерча отделене доадан лелалеча ферме йоакхаш хий на шура, укх шера шаьрь бетта хьалхарча шеца дийнахь хIара денна юкъера лаьрхIина бIиь килограмм тIакхттер. ХIаьта дийнахь бусе цхьан Iаттагара йоаккха шура 3,8 килограммала дIакхоачар. ДIадахеча шера цу хана хIара Iаттагара йоаккхаш хиннача ах килограмм дукхагIа я ма.

Цу хьокхамашка хьаьдена моттаргда фермера гIулакхаш геттара дика да аьнна. Из бохкдац.

ДIадахача шерачул 30 корта кIезигагIа да хIанз ферме детта доахан. Цудухьа совнакарчул кIезигагIа я ферма бIарча хьайнацaча йоаккхаш йола шура. Детта доахан дукхагIа хилийтара башха парцагIбоалаш бац ферма кулгалхой, геттара кIезига да цу гIулакха хьалкхедаь шинараш. Цхьабакъда дуьх доккара плац кхоачашъяра детта доахан а дIачуеза пункташка.

Денгара денга кIезигалуш латт ферме йоакхаш йола шура. Иштта 1-ча январе 890 килограмм 11-ча январе 963 килограмм шура яьккхай ферме, хIаьта 21-ча январе 825 килограмм мара яьккхиэзар. 685 килограмм мара шура ца йоаккхаш денош а хиннад. Фу бахьан да цхьаьца долча деношка шура кIезигалун хилар? — аьнна хаттар дича.—Цу деношка барда янзар ферме, — аьлар доярхаша.

Наггахь мара хилой ферме совхоза кулгалхой, цудухьа во вIашатIехьбаьккхаб болх а. Безам боацаш бу болх ферма болхлоша. Из е вож гIулакх де доза аьнна хьоашка аьлча, дергда аьле доц лу ферма кулгалхоша, цхьабакъде, шоаш дениe дош ххоачаш дац. Иштта керда шу долаьуча дана тхо ферме долаш геттара бIеха дар укхаза доахан. Цхьадараш хетаргахьа бетта а цIен ца дахьов тара дар. ХIаьта доярхаша, укх сахьете цIендергда, оаха доахан аьнна дош делар. Цхьабакъда, цул тIехьагIа ши кIира даьннача хана тхо юха даьххача, хьалха хинначул бIехагIа долаш лелар цхьадола доахан.

ХьалхагIа тхо даьккхача [illegible] доахана душ дола ца хаг а доккхаш, Iанарца кийс а дош сойа лойи, доахана дахагIа дуарг а да, хIаьта царна духкха хайданетIа а хурда шоана оаха аьнна долдашехьа, тхога ца гIулакх оаха яххача тайлера дергда а аьнна, тхо дIадахеча ца оатаьш йола агрегат хьаккарч лелаеча ферма дIайиахьа хиннаяр ферма кулгалхоша. Цхьаккха хIама даьдац Iанарца доакъар кийчду установка тоадра я.

Лоаша аьлча шарагара шерага кIезигалуш латт доахангара йоаккха продукци. Геттара во тIахьожам лоаттабу совхоза кулгалхоша фермерча балха, хIаьта из вIаштIехьбаккхара деш хIама дац. Иштта 1967 шера хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 1459 килограмм шура йоаккхар доярхаша, хIаьта 1968 шера 1384 килограмм 1969 шера 1359 килограмм мара яьккхац. Цу гIулакхага хьажа мегаргьац районни юрта боахама управлени?

Х. МАХИТАРОВ.

СКВАЖИНАШКА БОЛХ ДИКАГIА БАЙТ

Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дизарах йола КПСС ЦК Тезисаш СССР Лаккхерча Совето сессе материалаш теркам тIабахийта, боккхача безамца Iомаш Старогрозненски кIоарга тохкама буруо деттача конторa коллективо. Вачча юбилейна даха догIача тайпара шакъадахара, наьха оахара хьал тоадара цу исторически документаша тIахьехаш хилар кхета а деш къаьстта хьинар тIдениа къахьег буруваеттараша. Январь боллалуш № 700 йолча проектни кIоаргал 5100 метр йолча скважинана буруо тоха долладир Кротов Георгий Степанович керте латтача бригада. Цу бетта заданех 1485 метр мара тоха ца дезача 1657 метр буруо техар бригада боллалоша. Цул совгIа 300 метр кIоаргача кондукто-ра цементаж йир. Буруо тохара болх сих а беш реагенташи электроэнерги кхомбеш дIаахийтарах паччахьалкхенна 12796 сом кхадаьд бригада болхлоша.

Шалгабаха лов сона ца толам боаккхача низ ца кхобеш къахьийга мастера коммуниста Мучаева Саладина Iаддала смена Устарханов Саlиз, Макаров Анатолий, Аралин Владимир. Планах 371 метр тоха доагIача 420 метр буруо техар воа. Мучаева смена. Бригада хьалхара моттиг яьккхай цу смена коллективо. Цул дукха тIехьайисан мастерий Пеахненко Геннаден Щербаков Владимирен сменаш. Ши ше хьалхара моттиг яккха гIерташ къахьег бригада сменаша. Ди тIехьа кхохкалуш боагIа царна юкъера кьовсам. Иштта вIаши кхьe баларо буруодеттарий хьинар айду, тIаккха цунга хьежжа хул дозза толамаш а. Февраль бутт толамна дIаболадаь барт болча коллективо. Из хьахьокх бригада болхлоша сменин норма юкъера лаьрхIача 120—130 процент кхоачашъеш хиларо.

* * *

Старопромысловски майда эггара гаьнагIа ула № 684 йола скважина. Цун проектни кIоаргал 4750 метр я. Скважинина буруо тохаш я мастера коммуниста Попов Борис Федоровича кулгалду бригада. Буруоаеттарий дакхар лакхерча малови тIовнашкара мехададатта гуладенахер да. Хьала хьалашка буруо тох цар. Буруо кIоаргагIа Iоху ме лодо хуккагIа йиасау халонаш. Скважина лелаш чухерц, оборудоване инструмент йоацалу, лоаьета меркаал чубуь е таэ гучайова. Цу духьалеваш йовхийча латтан ганзашта дIатIакхочийтан мехкдаьттехой. Цхьабакъда, мел йоккхий халонаш духьалийсалелрах низ ца кхобеш аьэ а хьеташ скважина сихагIа буруо теха юкъа лархI буруодеттараша. ХIанз лехьа 4401 метр совгIа буруо деккад вар.

— 900 метр яьы а буруо техача колоннана абсадка е лархIоаз. Цул тIехьагIа духха заага цунааш буруо теха дарга тхо, — йоах мастера вов. Попова. Проектни кIоаргалах буруо техачул тIехьагIа йоакха мехкдаьтта кIеж тонаргхиларах хор тийша да бригада боллай. БелгалбахабоагIа бригада къаьстта дика къахьегараш. Уж ба А. Ремезов, В. Белуха, Абдуев Хаваш, Х. Байранов, В. Саралапов. Халача хьадаьнна балх бешехьа пайда гаргга норма ца йоаккхаш цхьаккха ца дIаяхийтац парок [redacted]. Вачча юбилей гарга гIертача хийна къаьстта хьинар айдена къахьег буруоаеттараша.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ транспортни конторa прораб.

СИЙ ЛАКХА ЛОАТТАДУ

ДIадаха шу лаккхо къахьегама толамашца чекхдаьккхар Грозненски ремонтно - механически завода коллективо. Из шу къаьстта деза да завода болхлой.

В. И. Ленина юбилей сийна лаьрхIача яхье лакха къахьегама толамаш дахарах коммунистически къахьегама коллектив яха сийлея цIи елар завода коллектива. Из цIи яккхара хьинаре къахьийгар тха болхлоша. Белгалданкха деза кулгалхоша производственни болх дика вIаштIехьбаьккха хилар, из ритмичко дIабахара мел эзар даьна цар лоаттадар, доацар Iалашдара сиха оарцагIбоалар. Партийни профсоюзни организацешна боккха кхетама болх бу цехашка, участкашка, къахьегама дисциплине телхар цIендаь дIадаьккхад заводе. Яхье яьна къахьегача коллективаех хьалхара моттигаш яьккхараш сийлен Доска тIа дIаязъю, доагIа совгIаташ тел. Заводе къахьегамо сийлен Аллея, сийлен Доска, сийлен Книжка да. Дукха дика гIулакхаш карагIдийна хила веза цар тIа дIаязваь саг. ХIаьта уж кIезига бац тхо долча — «завода седкъий» оалараш. Царех сага цIи боккхача безамца йоаккх хIаране. Завода сий даьккхараш, ерригa коллективa къахьегама коталонашка кхулараш уж ба аьлча гIалат хургдац.

«Массава а цхьаннена тIехьа — наI массанена тIехьа» яхача принципах къахьег завода болхлоша. Баьрче ваь бIаь шу дуза ди шоай вахаре эггара хьемсарагIа дола цIеа лархIа уж шоайла яхье баьннаб. ХIара болхло, коллектив, цех, участок ши ше хьалхара моттиг яккха гIерт. Цудухьа совхк оасарле къахьийгар завода коллективо. Планал совгIа 712 эзар сома мах дикагIа йола продукци дIакхачийтар Даьхенга. 2,4 процент лакхъелар къахьегама оасарле. Кийчъеча продукцета дIабода мах 7 процент лохбеларах дика пайда хиниаб паччахьалкхенна. Къаьстта дика къахьийгар коммуниста А. В. Мирчева кулгалдеча мехкдаьтта оборудоване ремонт еча участка коллективо. Шера план 30 ноябре кхоачаш а еш заданел совгIа 100 эзар сома маьха продукци арахийцар цу барт тайнача коллективо. Коллективе а белгальвашний буруо деттача оборудоване ремонт ю В. И. Глухов керте латта слесарий, лебедкашта, вертлюгашта, роторашта ремонт ю И. Ф. Грачева кулгалду бригадаш. Шинна а бригадана коммунистически къахьегама сийлен цIи еннай. ЙоагIаш ения из цIи цар сийлеш а лелаю. Юкъера лаьрхIача смени задани 150 процентал кIезигагIа кхоачашъеш болх баш цу коллективашка. Къаьстта дакха хьокхамаш дахарца шоай цIераш дIейовлийтай Ленински къахьегама вахте латтача токара В. Евдокименкос, электросварщика В. Панченкос, кхычар. 42 коммунистически къахьегама ударник ва участке. Юбилейни медалаш яхара тIехьа цахаддаш къовсам лоаттабу участка болхлоша. Дукха кхaнеша тха шера задани кхоачаш я из хIанз 1971 — 72 шерий чотах къахьег. Царех ба слесараш В. Н. Глухов, Ю. А. Галустян, И. Ф. Грачев, В. Евдокименко, А. Мителгин, Л. Сорокин, электросварщикаш В. И. Панченко, В. Ф. Никитин, М. А. Крайблат.

Совхк иштта дика къахьийгар заводе къанкагIа вола болхло-ветеран коммунист Г. Г. Узумов керте латтача котельно - сварочни участка коллективо а. Планал совгIа 33 эзар сома маьха мехкдаьтта промышленноста эша продукци арахийцар участка болхлоша. Цу юкъа арахецача продукцега дIабода мах 6 процент лох а луш 15 процент лакхъелар къахьегама оасарле. Уж толамаш даьхача къаьстте дика къахьийгар котельщикаша Н. Мутагирова, Г. Калинина, электросварщикаша Ф. Гамайкова, В. Бунина, кхычар. Юбилейни совгIаташ дахара тIехьа участке лаьржача социалистически яхье хьалхара моттигаш лелош хьабоагIа уж. Мадарра аьлча, шийна йиэза задани тIеххоачаш ца еш цхьаккха болхло, коллектив, бригада, цех, участок яц заводе. Кердача шера а оасарле къахьег завода коллектива. Январь бетта лийрхIачул совгIа 7 эзар сома маьха продукци арахийцар. Кийчача продукцена реализаци еча а лакха толамаш даьхад. Планал совгIа 20 эзар сома маьхача продукцена реализаци яьй. Иштта къахьегама совгIаташца В. И. Ленина юбилейна накъабоагIа Грозненски ремонтно-механически завода болхлой.

Л. ХАЖИЕВ,
мастер, ГРМЗ профсоюзни комитета председатель.

ДЕХКАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

ДIадахача шера Iалаша хьалаш геттара ца доалашехача тха совхоза баьцаддараш лелладераша планал совгIа 300 тонн баьцадда[redacted] деккар ДаьхенгIа. Къаьстта дика къахьийгар Писанчин Василий Федоровича кулгалдеча баьцаддараш кхееча бригада болхлоша. План 862 тонн йолча 1040 тонн дикагIа дола баьцаддараш чудерза цар. ХIаьта В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача шера план 176 центнер йолча, шалера лаьрхIача хIара гектара тIара 196 центнер баьцаддараш чуда деккар тIайийда цу бригада къаьсттанхьова.

Тоаль аьннай царновлаш, рамаш. Лаьтта баьцаддара кериилдента шаьне хьалана латт 200 тонн батоалашаа. Цунах цхьаболта даьна лаьттанна эзала. Дийна доламда латт матом. ТIаьонаш да яхо. ХIана дика кийчдаьча лаьттоа сарабона паракамаш ноаш латт, уш юзззаньха кабуна фу хIадуа къахьеганхьова.

ВIашегIъелла аьннай совхозе баьцаддараш кхедара кхоъ специализированни бригада. Царех хIаране къамет - къаьсть культураш кхеергъа.

Къаьстта дика балх бу совхозе йоккха опыт йолча, дIадахача шера баьцаддараш дика хьувкъа даран ВДНХ йорзе медалеш оьнача Артамонова Лидине, Башкатова Анине, Кизичкова Надеждас, Каидраисова Маринас. Лакха толамаш доах балха тIа Я. Копысовс, Р. Алиевас, М. Исаевас, кхыбераша.

Укх шера ладлах 3300 тонн баьцаддараш кхеде дезаш 3300 тонн [redacted] да тхо. ХIаьта оаха дехкар тIайийцар 3300 тонна баьцаддараш чудал 3300 [redacted]

Д. ФИЛАТОВ,
Грозненски района баьцаддарий шурий № 2 йолча совхоза хьаьлерча отделене заведу[redacted]

БЕХКТОКХАМ ЛАКХБЕ

Нохч-ГІалгІайн республика кооперативан организацешна отчетно-хоржамийн кампани дІайолаяла дукха ха йиснац. Потребительски обществийн хІанз болх беча правленеш контрольно - ревизионни комиссеш а чаккхйолаш латт. Иштта ха чаккхйолаш латт республикански потребсоюза правленеш ревизионни комиссеш а. Потребительски обществашка отчетни хоржамаш хургда февралехь мартехь беттахь, хІьта респотребсоюзе хоржамаш хургда майн июни беттахь.

Потребительски кооперацешниш болх дІахьу дукха нах, пайщикаш юкъе а озаш. Ленински заветаш кхочуш а деш, потребительски кооперацех хьахиннай йоккха общественно-массовни бовхамен организаци. Цо лоархІаме дакъа лоац городан юртан юкъера экономически бувзам шербеча, чІоагІъю болхлой классен ахархоштен юкъера союз, толду советски наьха материальни культурни хьалаш.

Вай республике за 215 эзар пайщих — колхозник, совхозий болхлой, юрташкара интеллигенци. Вай республики халкъа бохаме укх тІеххьарча хана потребительски кооперацо лоархІам дикка лакхбеннаб. Республика товарооборотах 30 процент потребительски кооперацена кхочу. ДІадахача шера дукха балхаш дир кооператорша материально-техническа база шеръяра. Юрташка, районни центрашка, йовзаргІоаши кувацесний торговни сеть. Хьал а ю болх бе дІайолаялийтай 121 моттиг йола 18 тика, 401 саг Іоха йиш йола столовеш чайнеш, бІаь тонна лаьрхІа йола холодильник, 2275 квадратни метр хула ворхІ складской помещени, дукхка а кийчон пункташ. Дикка товъяй консерви цех, производственни комбинатере колбасни цех, уж ІалашъЯй хІанзарча мерда техникаца.

Кооператорий къахьегама лакха мах баьб партен правительствон. Юрташкарча торговла дика къахьегаш белгалбаьннача дукхахача наха орденаши медалаши еннай, иштта царна еннай Сийлен грамоташи дипломаши.

Кастта хулаш йолча отчетно-хоржама кампанена белгалъяха еза хІара кооперативе болх дІахо тоабара йола мероприятеш. Картерчарех цхьа декхар да беррига иш оарцагІ а баьккха товарооборота задани толлаца кхоачангъяр. Пайщикаш чІоагІа хІаякхув, моттигерча хьалашна хьежжа бохамаштен промышленностан юкъера бувзам чІоагІбаря. Планироване хардача хьалех бизза пайда эцара, товарооборота юкъе дукхагІа моттигара ресурсаш ккхьяра, цу дакъе болхамашта эшаш дола товараш, юрташка бахача наха эша товараш, кхыдараш.

ДІахо торговни кийчоне сеть шаръяра юрташка балача наьха быт эргаьлкха товара лоархІамел бехктокхамен декхараш хьалхаларь латт кооператоршта. Цу дакъе хІанзалпа дахча балхех кхоачамба Іа йиш яц. Товарооборотен кийчоне болх материально-технически база юхатеттаргІоацаш гІулакх вІаштІехьдаккха деза, цахаддаш шерье еза из. Хьалъе еза керда тикаш, столовеш, пекарнеш, базеш. Юрташка хилийта еза керда культурни торговни центраш, наьха гІулакх деча шерра юкъеккхьа еза дикагІола прогрессивни методаш. Дукха балхаш да финансовни хьалаш толдара кооперативаша де дезаш. Цу дакъе кьовсам лоаттабе беза кхомбира тІехьа, зо дешъйола организацеш хилийта йиш яц. ЛоархІаме гІулакх да отчетно-хоржама кампани хулача хана респотребсоюзе, тІахьожама потребительски обществашка кадраш нийса хьа а хержа балха тІа дІахьожаяр. Кооперативнай хулгалкхонта юкъе бахийта беза балда тІа хьалха латта колхозхой, юртарча интеллигенце викалаш, цу дакъе кхалнах, кегирхой.

Кооперативни демократе принципаш нийса лалаярга хьежжа толаьше чаккхаргъя отчетно-хоржама собрани. Цу собранеша дІа-юха йовзийтаргъя дикагІола бьлха опыташ, дуцаргда балха тІа нийслу кхоачамбоацараш, уж дІададара де дезараш. Потребительски кооперацие активисташта юкъе ва лавочни, столовей, производственни комиссей 2 эзар член. Активисташа отчет лургья шоаш бахча балхах, пайщикеша цар баьча балха оценка а ена керда комиссеш хоржаргья.

Д. БОНДАРЕНКО,
Нохч-ГІалгІай респотребсоюза оргатдела начальник.

[illegible] а [illegible] зонел арахьа а чІоагІа гІараьйнг ма а «Ихирь ихи» («[illegible] Іоі») [illegible] дутаристий [illegible] ансамбль. Узбекистанен Ленински комсомолан премин лауреат а [illegible].

СУРТА ТІА: дутаристий [illegible] ансамбль. Солистка — Нукусан музыкальни училищан студентка Шадиманова Гульнара.

Р. Шамсутдинова сурт.
ТАСС фотохроника.

ТРАКТОР-АВТОМАТ

Советски Союзе дехкхий кхаш лаьрга лелар «Кировец-7», е пртерча механизаторана цунах из аллара «паларъ» аха низ бола трактор. Цхьан дийнахь ткъа итт гектарага кхачаьлца вІоарга ахам ду цу машино.

Цунна автоматически управлени яра Грузински Іилмай Академе Іилмахоша цхьана трактора йоаллаю оптически устройство кийчъяьй Кирова цІерагІча ленинградски завода специалисташа. ХІанз экспериментащ еш латт Ростовски области Зерноградерча Къилбаседа Кавказски машинашта тохкамаш деча станце.

Хьоттама хьалаш вІалла аьттув боацаш долча денешка а трактора юрбоатана культуранта мачхаш лаха, культиваци е, уж дІае могаргда, аьна хет Іилмахоштен конструкторашкен, автоматически устройстве новкъесталца.

Петр ЯЩЕНКО,
АПН корреспондент.

Барттайнача дезале

Республика къамагІарчъ дешара заведенех цаІ я Нохч-ГІалгІай медицински училище. Цига дийша баьнна эзараш специалисташ республике а беррига мехка а къахьегаш ба. ХІьта хІанз шин эзар гаргга хургбола фельдшераш, акушеркаш, медицински сестраш, фармацевташ ба училище дешаш.

Пайдане а сакъердаме а болх дІахьу училища общественни организацеша дешархоща. Укхаза дешарч шу дІадолалуча хана хьалхарча курсе дІанйцараш юкъе а болаш дешархой собрани ю. Цигга хьалхарча курса бараш та дІайовзийт училища истори, чІоагІъенна традицеш дешара белгалонаш.

Училище хІара отделене массех шу хьалха вІашагІ а екха болх беш я «Комсомольски актива школа». Уж школаш я группашка комсомольцашта юкъе дІахьоча кхетама балха дикагІйола опыт Іомаеш. Цу школаша новкъостал ду комсомольцашта шоай училища специфика дикагІа кхетае, комсомольски балха керда формаш, методаш йовзе.

Дукха ха я училища комсомольцаш В. И. Ленина 100 шу дизаря ди дезде кийчлуш бола. Ленински зачета дешархоша Іомаяьй «Кагирхой союза декхараш», «Миштa вІашагІйолла еза яхь?», «Къамий дешах» яха а иштта кхыйола а Ленина произведенеш. Училище болх беш я политпросвещене кхоъ кружок. Цу кружокай шоай лектораш ба. Цар политсахьат долча хана еш ленински творчески тІехьаленах тайп-тайпара лекцеш.

Дика лоархІаш я училище В. И. Ленина музей. ВорхІ шу да цо болх бу. Тоъал дукха материалаш я укхаза гулъяь. Дукхахча городашкарча ленински музейшца бувзам ба цун. Каст-каста ух училище В. И. Ленина Центральни музеера, Шушенскера, Ульяновскера, Дрездемера, Краковера вай баьччах дола керда документаш, сурташ.

ХІанз музее вІашагІйоллаш я лекторски групп. Цу групперча лектораша тайп-тайпарча ленински темаех лекцеш ешаргья музее.

Училища комсомольцаша кастъ-каста хьоашалгІа бех парте ветеранаш, тІема ветеранаш, дикагІа бола къахьегамхой. Дукха хо йовщеш укхаза хилар тІемахой В. П. Козаченко, П. Г. Водюков, Советски Союза Турпал летчик В. И. Радус. Цар дийцар шоай тІема новкъостех а тІема эпизодех а.

Дукха дика гІулакхаш кергІдоал студентъашта - медикашта. «Хилл беш ю боазаш боаца турпалашо!» яхача девизах къахьегаш цар хьалехар вай городе бахаш бола дукха тІема совгІаташ дола М. А. Климов, М. Е. Ягунов. ХІанз уж комсомольций бокхха новкъостий ба.

Училище болх беш я дикача гІулакхий бюро. Из бюро къона але я дукхахча нахъ дІаяйза яьннай. ХІана аьлча цхьаь баха къабенна унахой хьа а лохаш царна шефство лелаю цу бюро чубоагІача комсомольцаша. Цхьаь бахача унахошта дарба деш волча лоро аьнача хана уколаш е ух, иштта царна эшаш дола кхыдола гІулакхаш а ду. Къаьстта дика болх бу Л. Шелезнякова комсорг йолча І-гІча «Б» группа.

Бокхха безамца яздр дешархоша шоай училища истори. Цар бувзам лоаттабу училище йистеъяьккха хІанз Іилмахой, лораш, гоаза медицински болхлой болча шоай выпускникашца, училище хиннача хьалхарча хьехархошца.

Каст-каста сакъердаме сайренаш, диспуташ хул училище. Медицински училище дІахьош бола комсомольски а дешархошта кхетам балара беш болча беррига а балзо доккха гІо ду дешар тоадара. Из дахе гу чекхъяьннача дешере семестра итогашка хьежача. Ерригача училища успеваемость 99,8 процент я. ХІьта 61 группа юкъера 50 дхьаьцаІ тІехьавуса дешархо вайцаш я.

М. САЛМАНОВ.

ГРИППАХ ЛОРАЛАЦ

Грипп мел зене лазар да дукха дезаш дац. Къаьстта кхераме да укх шера денар. Сиха дІа-хьа доах из, дегІах доалла къаьна лазар хьоаду, дукха нах байхех, дешарех боах.

Наьсаре а укх тІеххьарча дийнахь дукха школаш дІакъайлай, лораш гІулакх де кхоабац больнице, медпункташна, амбулаторе ухача наха. ХІара дина дукхагІа хул уж.

«Электроинструмент» яхача заводера, трикотажни фабрикера, города кхыча предприятешкарі, организацешкара дукхо болхлой цІагІа битаб цу лазаро.

ТІаккха цунца къовсам лоаттабелгъ миштa вІаштІехьдаьккха укхаза? Цхьайолче предприятешка, организацешка, тикашка хилар тхо укх деношка. Бакъда, вІалла из лазар доацаш санна мара пох доралуш, шийгара из кхычоа дІадалар кхераш саг вовзар тхона.

Эггара дукхагІа нах чуухa моттигаш я столовеш, тикаш, парикмахерскеш, кхыйола бытовой точкаш. Назрана центре уллача парикмахерско ши кресло мукъа дар хІанз дІедахача, хІерандийнахьъ. «Ши парикмахер гриппех цамогаш волаш хьаьенавац», — аьлар тхога. БІаргаш цІий а дехна хий дулаш да кора йисте латтача парикмахера Горшкова Валентинай, юкь кхохкаеннай. ХІьта а цІагІа Іийнаяц из, лорашна кхаьш: балха хьаеча ше дукхагІа пайда бербола санна хьенай из. Бакъда, цунна дІгабахкац, шийгара из лазар дІа а даьнна вож мить санна цІагІа бусаргбараш. Повязка-м йоалл цум юхь тІа, йакъда чІенга кІал йоалл, мераж, баге мукъа я.

Цун новкъосташта вІалла яхна я яхкац уж. Портанская Ларисас тумбочка чура хьа а яйна дІаелар, охха сов яйдаь из дуьцадаьбе из деш санна.

Центре йоаллача йоккхача продуктови йиъ тика чу цхьаккха продавец вовзар тхона из йоаллаш. Автобусни станце юхе йоаллача аптечни киоска хьалхашка йоккха очередь я. Мохкаш еза наха. Гриппа духьалара сыворотка яха порошок яц. Кора юхе дІатІа а ухаш къамаьа ду наха киоска чу латтача Мальсагова Тамарайца.

— Кхерацій хьо, Тамара хьайна гриппа дІадалар, хиисе чІеташ мукъагІа олле саьр Іа хьайна, — ях аз.

— ТІаккха Тамарас [illegible] се.

— Тхога [illegible] лорала хьайна хьехайкадаь хІама дац. Дае я тха аптеке хиикси-м хац бийт а яц.

Из лазар доллаунпое а цох лораволара до лекир лувцаш масса бахча [illegible], организацешка, больницашка къахаташ дахьийтад райисполкомо. Бакъда, уж [illegible] [illegible] укхаза.

М. КАРАЕВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕНЕРА ГІУЛАКХАШ КХЕРАМЕ КХОККАДАЛАР

Іарбий мехкашта дукъаяьрча израильски агресси хиндаь Гаргарча Малхбоалехь кризис тІатІа чІоагІагІа кхохкалуш латт. Израильски герзашъяра нийсаш чуух Иордане, Ливана территоре тІа, Суэцки канала йистерча египетски районашка. ОАР-а территоре тІа кІоаргга хьачу а ухаш рейдаш ю Израила тІема - фошерча низаша. Сигалара доу Іочуду Каира юххерча объекташта. Бовзаьа а чоенаш яь нах ба бахеча наха юкъе. Уж бандитски довнаш даролерхІар — египетски халкъа моральни денал дохаде, Іарбий дуьхьалъоттара лоІам хагбе гІертар.

Цхьаьбакъда, Израила дІалийцача Іарбий территорешк тІарча аьрала бІун позицешта хІамаш еттача ОАР-а, Сире, Иордане оагІонгахьера низ бола дуьхьале кийслу израильски провокацешта. Шоай тІеме гІулакхаш тІа - тІа чІоагІагІа чаккдоах палестински партизански организацеша.

Гаргарча Малхбоалехь кхохкам чІоагІлуш латташ хилара укхаро ца баха йиш яц машаре кхераме алеш гІулакх доаш доаш мел бараш. Гаргарча Малхбоаленорча кризисца юкъелха йолча проблемашта хеташ яр 2-ча февралера 5-ча февралe кхаччалца Каире хиш ца дунен 55 мехкарча парламентарий Дунен халкъашта юкъера конференци. Цу конференце ше къамаьл даш ОАР-а президента Насера аьлар, ВІашагІкхийттача Штатий оагІонгахьера хьалловцаш тІема новкъостал деши хилар бахьан доаш мара шид агрессивни политика чаххьаха могаргдацар Израила. США-с, аьлар Насера, хабарах хьахкайкалу шоаш машарца безам болаш хилар, леладу гІулакхаш кхача тайпара доланшехьа я. Американски правительство я, белгалдаьккхар цо, хІанз Гаргарча Малхбоалена цІенхаштта оттача хьале бехктохаме яр.

Іарбий халкъаша агрессена дуьхьала хьем са яа кходеш лоаттабеча къовсаме уж цхьаь дац. Уж хьалловш, Советски Союзов кхыча социалистически мехкашен, деррига дунеш тІарча машар безача халкъаша. Каире хиннача Дунен халкъашта юкъерча конференце, советски вакало белгалдаьккхача тайпара, машар безаш долча дерригача халкъий хьашташ дІадех Израила агресси дІайовкххилаар Гаргарча Малхбоалене чІоагІа машар ІалашбелгеІ. Советски Союз, аьлар цо, кризис сихагІа политически къоастаяра тІехьа я, хІьта 1967 шера 22-ча ноябрерча ООН-а Кхерамзален Совета резолюце лардa тІа мара из ду а лургдац.

ТІОМ ХЬЕБЕРАШТА ОТТАЬ БЮДЖЕТ

Республиканцаша 1971 финансови шера эттара хьалха оттанча мехка бюджета проект США конгрессага дІачуеннай президента Никсона. Цун анализо хьахьокх, США правительства ахчан доккхагІа дола дакъа — 73,6 миллиард доллар — хьалхагІа а санна тІема гІулакхашта хьожадеш хилар. «Стратегически герзай керда тайпаш хьадара шерра программашъ мехка кхаш бахьан доах цунна. Белгаьа аьлча, бюджета проекта тІа оттадаьй «Сейфгард» яха ракетни системе дІахо шеръяра а хІьта иштта кассетни боеголовкаш йола ракеташ, керда тайпа истребителаш, кхыяраш хьаяра а ахча дукхагІа кхожадента.

Белгалдаккха доагІа, укх деношка США правительства «Сейфгард» программа дегІайоалаяра шоалагІа аргІа дІайолае аьнна тІайийача решене ма дарра аьлча ракетно - ядерни герз хьадалта сихдара керда тур хьаеллаш хилар. Цу гІулакхо эгІазбигаб мехкара нах. «ХІалахвергволаш» да аьлар из сенатора Фулбрайта. «Юххера а маца хадаргдолаш да, иштта лелалдеш дола уж деррига хІамаш?» — унзаравьне хаттар сенатора Мэнсфилда.

Иштта ца хетаргдоаьа гуш яр правительство. Из ца хилча а тІатІа дукхагІа эгІазъухаш ма бий мехка баха нах Пентагоне гІолла чакхдувла Америкерча налогаш тоххарий ахчаш шин сейфаниха сецадеш йолча тІема - промышленни комплекса низ совбуалаш хиларах. Цу дукъха тІома гІулакхашта хьожадеш долча ахчан цхьа дакъа бюджета ахьбо стаьлашка гІолла дІа-юха а дийкъахьуладаь дар. Иштта хІилла хьовзаярах правительства вІаштІехьдаьккхад Пентагона хьожадеш дола ахча кІезиг - дукха лохдеш хилар хьахкайкаде. ХІьта ма дарра аьлча цо дуьхьал ахча дІаюха декъар мара хІама даьдац, эдамаш хІалакдеш йола средствон хьаяра из дукхагІа а хьожадеш. «Малчах тІехьашкхьа, «миро» айзенхауэровски аккара методагахьа йоалаъдай», — яхаш яздора бюджета проекта хьакъехьа «Вашингтон пост».

Шийна уйла тІахьаш факт а США вьетнамски авантюрана хьежадеш дола ахча бюджета тІа къайла лоаттадеш хилар. ДІанхьа шерий опытагІа хоьш да, цу тІема США, хІара шера 30 миллиардал тІех ахча доаделш хилар. ХІьта хІанз, тІема «вьетнамизаци» ахар яреш лаьттанцера американски бІу кІезиг - кІезига боакххаш КъулбеІхьен Вьетнамера арабаккхарга политика, фашистойо вьетнамска халкъана хилар, тІема, цу йоацаш, кІезигдерга хьарга догдахь йиш йолаш дар. Цхьабакъда, гІулакх мштадахьа аьлча, США довлдераша кІенхаштта уйла а яьц тІема юкъера дІабовлара хьакъехьа. ХІьта поаш гуча ца бовлийтар дукъа «хъайлений» подрова тІехьашка лачкъа лаьрхІад цар.

Лоацца аьлча кардача американски бюджета проекта ларда тІа ваьвод я метаргъя, США правительства хамаьрщача кулгаца тІема гІулакхашта ассигнованеш еть, аьнна. Цу цхьан хенна «ахом» дукхагІа беш хул из американски халкъа хьал тоадара хьакъехьа къамаьл юкъедаьлча. Укх деношка мара даьар, масала, 1969 шера январь бетта тІаьйца хиша хьакъа унаццІено лорара, образованеш, социальни Іалашоне ахча дукхагІа дІахецарах йола законопроект президента Никсона чІаьгІъе ца тигача. «Бахача наьха хІара сета сих лоархІаш шера 400 доллар дІахоиийт вай тІема гІулакхашта, — хала а хетаиш белгалдаьккхар конгрессмента У. Эндерн, — хІьта образовании 16 доллар мара дахийтада».

АВГУСТ ІАЙ ЮХА ХЬАХУЛ

Хорцача низаца юха лаьр кхераш болаш я совхх август бетта Ольстере (Къилбаседен Ирландии) цІий моххалаш хинна событеш. Английски командованина хетачох, августе хиннача а дуькха кхерамагІа йолча кризиса хьалхашка латт Ольстер укх Іаь. «Юха а бапьонца тІема цхьа вай Къилбаседен Ирландо бІуна полицейшь», — язду «Таймс» яхача лондонски газета.

Январь бетта тІехьарча февраль бетта малхерен денош Ольстере белгалдаьлар гражданиски боккъонаш бахьан долаш керда йолсекнача низ болча демонстрацешца, английски бІуца довнаш хилари, полицейски репрессешка, «хьоамальхкача» пасторa Пейслена диналеттарыша делладеча бокъо йоацача гІуллакхашца. Август Іай юха хьахул, хІана аьлча бехаш бола дукхха нах ренза боаццаш дола бахьанаш дІадаьхадац, моттигерча юнионистски правительства ше деина дош кхоачашдаьдац. Къилбаседен Ирланде бахача наьха вахара боарам Британски гІайрений кокх районашкарчул лохагІа ма бий, юкъера лаьрхІача дерригача къаман юкъарча боарамал дукхагІа ба укхаза хьабе болх боаца нах. ГІулакхаш тІатІа таллаш латт протестанташтен католически кІезигагІчарнеа юкъера дакой къовсам ярбалар бахьан долаш.

Репрессеш чІоагІагІа ярца цу гІулакхашта кІалхардовла гІерт Іаьдалаш. Демократически бокъонаштa тІехьарча кхоьянмхошта бІарча цхьа фронта дуьхьалъяьннай моттигера правительство шил карательни полицейски судебни аппаратаца, ях эзар совгІча салтах латта английски бІу, Пейсли яхача аькхан фашистан леладу бандаш.

1970 шера хьалхара дешош белгалдаьлар судага гІолла демократашта ву дакъе «ольстерски д-Арк Жаннана» — английски парламента депутата Девлин Бернадеттана к пизаш дарца. Цу цхьан ханна бехказа бовлийтар кхьесттача полицейски отрядашцара кулг бІехдепараш. Геттара сиха, моттигерча парламента гІолла, оппозице протесташ ешшехьа а, чаккхьаьккхар хІана Къилбаседен Ирландерча английски губернатора кулг яздарга хьежаш улла «Общественни порядок лораярах» йола законопроект. Законопроекта тІа оттадаь «законагІа йоацача процессешкех демонстрацешкех дакъа лацарах, общественни зданеш дІалацарах, Іаьдалашта дуьхьале ярах, герз лелаларах» бехк чІоагІагІа белга. Цу цхьан ханна ма дарра аьлча шоай хьештдар да мукъа бут полицейскеш. ХІьта хІанзарчоа, из закон ардадаланза долча хана, кхерамален дешашта цхьана вІашагІкхийтта комитет оалаш йолчо тІехьаьккхай митингаш демонстрацеш егга деккаш йола да.

Халкъ эгІазлургаца цІера тІа аьтта мехкадар морг да Іаьдалаша репрессеш яр.

ЛЕСОТО: ЛАККЕРА [illegible] ПЕРЕВОРОТ

Лаккера Іоболаяь паччахьаллаш переворот морг лархІа могаргйолаш йола событеш хиннай укх кІирагІа Лесото яхача королевстве, континента къулбеІхьерча [illegible] йолча африканска паччахьалкхе.

Из деррига а дІайоладелар парламентски хоржамашкара — из мохк ший лоІаме баьккхача хана деза эггара хьалха хиннача массадола о юкъерча хоржамашкара. Хоржамашка [illegible] вІаши къуьсаш хиллa кертера [illegible] дар премьер - министр Леабуа Джонатан корта латта доал ду къаман партии доктор Нцу Мокехле кертта латта [illegible] оппозицени партии. Цхьатара доацача хьалхаха леттар къовсам. Котало аккхара правительствий доал [illegible] [illegible] [illegible] паччахьаллхен аппарата беррига [illegible] [illegible], радиош. Хоржамашта хьалха оппозицени партена [illegible] яра тайп - тайпара духьаленаш уттайора полице, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] чу а [illegible].

Цу хана боккхача лоархІаме дар, массе оагІорахье Лесотона гонахьа расистски къулбехьенафрикански рейха территори хилар. Преторена доал дерий оагІонгахьара беча низагІа Джонатане правительство укх тІеххьарча хана расистски боссашцарча ший гІулакхашка тІа - тІа дукхагІа царца барта ахарен Іуннал дарен наькъа тІа йоалаш латтар. Мехка гулбеннабар ЮАР-ера тайп - тайпара эксперташи советникаши. Цар, ма дарра аьлча, дІалийцар паччахьалкхен аппаратера, судера, полицера кертера моттигаш.

Цхьабакъда, из долла хІама иштта хиннадале а, котало яккха магаьзар Леабуа Джонтаьна, цунна тІехьа латтараштен. Хоржамий итогашка хьахьеккхачох, правительства политикана раьза боацаш болча Лесоторча наха дукхагІа йола голосаш оппозиционни партена дІаелар. Цун лидера Нцу Мокехле хьахкайкадир, шийна тІехьа латтарашка кІезигагІа кхачале а къаман собранерча 60 моттигах 32 моттиг кхаьча хилар. Цхьабакъда, ше эшар бакъдаь дІатІаьа тигаьзар премьер - министра Леабуа Джонатана. Цо цу сихьа те мехка чрезвычайни положени оттайир, конституце оттаьл бокъонаш юкъсоцайир, хоржамий результаташ йияьхар. Нцу Мокхле хІьта цунна тІехьа дукхха кхыбола оппозице деятелаши лийца а лийна, набахта чубеккар.

Цу тайпара, конституци толла а даь законагІа доацаш Іаьдал ший бе деллир Леабуа Джонатана. Массанаьа а юха а репрессаш йолаелар демократически низашта. Шинь-шегІа кхетадеш да, Джонатанен цунна тІехьа латтарашен, Преторе расистски режимо хьалоацаш хилярах кот гІортолга еш хилар. Цунна дувзаденна, Лусаке арадувлача «Таймс оф Замбия» яхача газета Джонатана хьовзадаь бохьо йоаца гІулакх чІоагІа бехке а деш, белгалдоаьккхар цо леладу гІулакхаш бахьан долаш «Лесото политически кхелаш Преторе къестаергхилар».

Цу тІа дІатІатохаргда вай, ший тІеххьара доаш Лесото халкъо хІанз а аьнна ца хилар.

А. СТУПАК,
Ю. НЕЧАЕВ,
С. ИВАНОВ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

ГРУЗИНСКИ ССР. 120 шар совгІа саг куртан укх шера деррига дунен тІа йовзаш йолча здравница — Цхалтубо курорта санаторешкен пансионаташкен дарбаш дайташ а салоІаш я. Укх Іан деношка а Советски Союза массе мийнгера Цхалтубо салаІа ух нах. Февраль бутт а ба, хІьта а ртутни столбико 15—18 градус йоахал гойт. ХІанз курортера дика кийчъяьча 18 санаторе салоІаш а шоай уназкІено тоеш я ба Москверен Ленинградерен болхлой, Донбассера шахтераш, Узбекистанера бовзи кхеберш, запорожски металлургиш, астраханскиа чкъарий лувцараш, уральски машинашьераш, Бакура мехкадьттахой, кхычахьара къахьегамхой.

СУРТА ТІА: № 4 йолча хьастара ванаш чулатта здане.

Г. Герасимов сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грознен моркхаш а йолаш, лоадаме йоачан я йоашаш ха хила а фегара температура республике гІолла 2—7, Грозне 4—6 градус йоахал йолаш хила а тарлу. ДІахорча шиъ дени шин буса моркхаш а йолаш лоадама йоачан а йоацаш, малхбузехьара тІийло, гІаьххьача бовраьга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 0 градусагара 5 градусе шелалта кхочашш деношка 2—7 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа, хьажа

РАДИО
10 февраль

6.30 — «Юрте Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Сен-Санс. Концерт. 8.45 — КПСС Центральни Комитета Тезисаш Іомаю (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Халкъа контролераша къамаьлаш ду (гІалгІай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Моттигерча авторий ашараш. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — «Коммунисташ хьалха латт» яха радиокорреспонденци (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ
10 февраль

17.55 — Передачай программа. 18.00 — Дешархошта «Переменен тоха [illegible]» яха фильм. 18.20 — Юртара хабар (нохчий меттала). 18.30 — Музыкальни пауза. 18.35 — Телевизионни керхадараш (нохчий меттала, эрсий меттала). 19.25 — Спортивни дневник. 19.35 — «Ер я город» яха киноочерк. 19.50 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени». 20.00 — Шовна, бераш. 20.20. — Передачай программа. 20.25 — Сухово-Кобылин. «Дело». Нурадилова цІерагІа долча театре спектакль (нохчий меттала доахах).

РАДИО
11 февраль

6.30 — «Юрта Іуйре» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Вагнер. «Сердалон бадое» яхача балетацара сюита. 8.45 — «Къона тІехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Мехкашкен континентшкен гІолла (нохчий меттала). 16.15 — Иллеш, ашараш, халхара ашараш. 16.45 Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Къонаш (нохчий меттала). 20.00 — «Къахьегама дя йистедаьннача тІейагІара концерт. 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
11 февраль

17.55 — Передачай программа. 18.00 — Кхашкара къахьегамхой Іоттаулш ба. 18.15 — Телевизионни керхадараш. 18.30 — Хоамаш. 18.35 — Ленинизм, вай байракх я. Ленин керда тайпа пролетарски парти вІашагІъехлар социалистически революце теоретик а баьча а ва. 18.55 — Музыкальни пауза. 19.00 — Волн. СССР—США. Дунен халкъашта юкъера вІашагІкхетар. Ленина цІерагІа йолча Центральни стадиона спортивни Дворецера передача. Передаваш керхадараш. 21.30 — «Грешница» яха художественни фильм. 22.45 — Передачай программа.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-86; редактора зам. — 3-30-11; бехктокхама секретара — 3-34-35; партийни вахараш, культураш, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта бовхамий весьмайн отделий—3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-35; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02021.

Заказ № 808.